

Cross-border and EU legal issues: Hungary – Croatia

International Conference, Pécs

16-18 September 2010

PROGRAMME

ABSTRACTS

Cross-border and EU legal issues: Hungary – Croatia

International Conference, Pécs

16-18 September 2010

PROGRAMME

ABSTRACTS

Participants of the Conference come from

- University J.J. Strossmayer of Osijek, Faculty of Law in Osijek (Osijek)
 - University of Pécs, Faculty of Law (Pécs)
 - Utrecht University School of Law (Utrecht)
 - Ministry of Foreign Affairs (Hungary)
- Public International Law & Policy Group (PILPG) Advisory Council

Cross-border and EU legal issues: Hungary – Croatia

International Conference, Pécs
16-18 September 2010

The international conference “Cross-border and EU legal issues: Hungary – Croatia” is organized by the Faculty of Law, University of Pécs on the 16-18 September 2010 in the framework of the Establishing **UNI**versity **CO**operation **OS**ijek – **PÉ**cs project (EUNICOP; HUHR/0901/2.2.1/0013). EUNICOP is a one-year long common research and curriculum development project between the University of Osijek and Pécs in the field of law. The project is co-financed and supported by the European Union through the Hungary-Croatia IPA Cross-border Co-operation Program and by the two participating law faculties. The EUNICOP project is operated in various interrelated areas and through various activities. Among these, creating joint regional research in the field of law, sharing knowledge in specific cross-border issues, enhancing cooperative teaching activity and curriculum development, exchange of good practice in tendering and project management, promotion of joint results, can be mentioned. These objectives are achieved through different activities: study visits, common seminars with the participation of Croatian and Hungarian students, and common research with the involvement of Croatian and Hungarian researchers. Organizing the conference “Cross-border and EU legal issues: Hungary – Croatia”, where the knowledge gained during the joint research activities can be shared, is yet another result of activities envisaged by the EUNICOP project. It successfully brought together researchers and various fields of law are dealt with. To attract the widest possible audience who can benefit from the research results, the conference papers are collected and published in three books in the Croatian, Hungarian and English languages. The Faculty of Law of the University of Pécs is delighted to host the conference and hopes that the cooperation will be continued.

Tímea Drinóczi, Tamara Takács, Mirela Župan
organizers

Programme

Cross-border and EU legal issues: Hungary – Croatia

International Conference, Pécs
16-18 September 2010

Venue: University of Pécs, Faculty of Law
Aula “Halasy-Nagy József”, Rector’s Conference
Room, Tudásközpont
Pécs, 48-as tér 1., Hungary

16 September 2010 Thursday – Aula, Rector’s Conference Room

9.30 Arrival (Hotel Sophianae, König Hotel)

10.30 Registration

10.50-11.00 Opening addresses (Prof. Gyula Berke, Prof.dr.sc. Igor Bojanić, Dr. habil. Tímea Drinóczi)

11.00-12.40 Session 1: Environmental Protection and Human Rights Issues (Chairman: Doc.dr.sc. Branislav Malagurski)

Plenary – Aula

11.00-11.20 Dr. Dávid Böhm (Ministry of Foreign Affairs)

Coffee break

Panel1 (Chairman: Dr. Dávid Böhm) – Aula

11.30-11.50 **Environmental protection related provisions in the Hungarian and Croatian constitution** (Dr. Attila Pánovics, PhD, Doc.dr.sc. Rajko Odoša)

11.50-12.10 **International and European law aspects of environmental protection and sustainable development of the Danube catchment area** (Dr. Zsuzsanna Horváth, PhD, Doc.dr.sc. Branislav Malagurski)

12.10-12.40 Discussion

Panel2 (Chairman: Dr. Nóra Chronowski, PhD) – Rector’s Conference room

- 11.30-11.50 **Dual citizenship and ethnic minorities - the case of Hungary and Croatia** (Dr. Adrienne Komanovics, PhD, Doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić)
- 11.50-12.10 **Reproductive tourism in Europe** (Dr. Judit Zeller, PhD)
- 12.10-12.40 Discussion

12.40-14.00 Lunch

14.00-17.00 Session 2: Governance

Panel1 (Chairman: Dr. Zsuzsanna Horváth, PhD) – Rector's Conference room

- 14.00-14.20 **Legislation referring to Croatia in the Austro-Hungarian empire after the Hungarian-Croatian compromise of 1868** (Višnja Lachner, mag.iur., Dr. Zsuzsanna Peres, PhD, Prof. dr.sc. Josip Vrbošić)
- 14.20-14.40 **The role of national parliaments in the EU after the Lisbon Treaty** (Dr. Ágoston Mohay, Dr. Tamara Takács, PhD)
- 14.40-15.00 **European Union-related referendums in Europe** (Dr. Eszter Karoliny)
- 15.00-15.30 Discussion

Panel2 (Chairman: Doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić) – Aula

- 14.00-14.20 **Electronic administrative procedure in Hungary and Croatia** (Doc.dr.sc. Bakota Boris, Dr. Adrián Fábíán, PhD, Doc.dr.sc. Ljubanović Boris)
- 14.20-14.40 **Good governance at the regional level** (Prof.dr.sc. Zvonimir Lauc, Dr. Péter Tilk, PhD)
- 14.40-15.00 **System of financing and budget management of local and regional government units** (Emina Konjić, mag.iur., Prof.dr.sc. Renata Perić, Dr. Csaba Szilovics, PhD, Dr. Zsombor Ercsey)
- 15.00-15.30 Discussion

Coffee break

- 16.00-16.20 **Legal remedies in Hungarian and Croatian electoral systems** (Dr. habil. Tímea Drinóczi, Mr.sc. Mato Palić)
- 16.20-16.40 **Solidarity in the Constitution and beyond?** (Dr. Nóra Chronowski, PhD)

16.40-17.00 Discussion

19.00 Dinner (*Kalamáris Restaurant*)

Pécs by night

Örökség Fesztivál (<http://pecsikult.hu/hu/events/show/51950>)

17 September 2010 Friday – Aula

10.00-10.40 Session 3: Students' Mobility (Chairman: Doc.dr.sc. Mario Vinković) – Aula

10.00-10.20 **Student mobility in the context of improving regional cooperation: trends and issues** (Prof.dr.sc. Ivana Barković, Prof.dr.sc. Nihada Mujić, Mr.ms. Martina Mikrut, Brigitta Szabó)

10.20-10.40 Discussion

Coffee break

11.00-13.00 Session 4 Criminal Law (Chairman: Prof.dr.sc. Ivana Barković) – Aula

11.00-11.20 **Modes of perpetration and complicity in Hungarian and Croatian criminal Law – a comparative analysis** (Prof.dr.sc. Igor Bojanić, Dr. Piroska Rózsa)

11.20-11.50 **The legal characteristics of the European Arrest Warrant, its implementation in Hungary, and its future implementation in Croatia** (Dr. habil. Csongor Herke, Dr. Ágoston Mohay, Dr.sc. Anita Blagojević)

11.50-12.10 **Means of covert policing in international criminal cooperation** (Dr. Bence Mészáros)

12.10-12.30 **Main characteristics of Hungarian and Croatian anti-money laundering systems** (Dr. habil. István László Gál, Igor Vuletić, mag.iur.)

12.30-13.00 Discussion

13.00-14.30 Lunch

14.30-16.00 Session 5: An insider and outsider look on Hungary and Croatia (Chairman: Dr. habil. Tímea Drinóczi) – Aula

14.30-14.50 **Enlargement - the “most successful” external policy of the EU?** (Dr. Tamara Takács, PhD)

14.50-15.10 **EU enlargement and transatlantic relations** (Anand A. Shah, MA, JD)

15.10-15.30 Discussion

19.00 Dinner (Palatinus Hotel, Bartók Saloon)

18 September 2010 Saturday – Tudásközpont

10.00-11.10. Session 6 Civil Law

Panel1 (Chairman: Dr. Tamara Takács, PhD) – Room/1

10.00-10.20 **Test of certain English procedural law instruments in the practice of the European Court of Justice** (Prof. Dr. László Kecskés, Dr. Kolos Kovács)

10.20-10.40 **Implementation of preliminary ruling and experience for future members, as Croatia** (Tunjica Petrašević, mag.iur.)

10.40-11.00 **European judicial cooperation in cross border family matters** (Doc.dr.sc. Mirela Župan)

11.00-11.20 **Croatian concerns and Hungarian experiences of free movement of workers** (Dr. Erika Kovács, PhD, Doc.dr.sc. Mario Vinković)

11.20-11.40 Discussion

Panel2 (Chairman: Dr.sc. Dubravka Akšamović) – Room/2

10.00-10.20 **Multi-party actions and the legal aid** (Dr. Lilla Király, Paula Stojčević, mag.iur.)

10.20-10.40 **Consumer protection in EU law, de lege lata, de lege ferenda** (Dr.sc. Dubravka Akšamović, Dr. Mária Márton)

10.40-11.00 **European rules on hostile takeovers** (Dr. András Kecskés)

11.00-11.20 Discussion

Coffee break

12.00-12.30 **Conclusion of the conference** (Dr. Tamara Takács, PhD/Dr. habil. Tímea Drinóczi)

12.30-13.00 **Closing speeches** (Prof. Gyula Berke, Prof.dr.sc. Igor Bojanić, Prof.dr.sc. Zvonimir Lauc/Doc.dr.sc. Branislav Malagurski)

13.00 Lunch

Abstracts

16 September 2010 Thursday

**Session 1: Environmental Protection and
Human Rights Issues**

Panel1 – Aula

**Environmental protection related provisions in the
Hungarian and Croatian constitution**

Dr. Attila Pánovics, PhD senior lecturer, Department of International and European Law, Pécs, panovics@ajk.pte.hu
Doc. dr. sc. Rajko Odoša, associate professor, Department of Economic Sciences, Osijek, rodošasa@pravos.hr

Nowadays humankind has to face a series of crises, which impose difficulties on present and future generations as well. Currently, the environment is used to an extent and in a way that exceeds its renewable capacity. More and more people around the world are searching for, questioning and urging a solution, but they do not see clearly the reasons of these global and complex phenomena. The need for international cooperation in the field of environmental protection especially proves that nations are no longer distant from each other. Several conferences and conventions made attempts to achieve wide scope cooperation to overcome environmental deterioration and poverty, but they could not result in substantive breakthrough. This contribution looks at the similarities and differences between the environmental provisions of the Hungarian and Croatian constitutions, and analyses whether the practice of the Hungarian Constitutional Court can also be applied for the interpretation of the Croatian Constitution. It specifically focuses on constitutional courts as basic components of developing environmental law in the broader quest for sustainability. A secondary objective is to build awareness of the challenges and create a dialogue with scholars on how sustainability and environmental protection could be promoted, strengthened and integrated into the national constitutions. The authors propose some amendments to the wording of these constitutions. The comparison of different constitutional provisions may be especially useful in consequence of the fact that the Republic of Croatia hopes to

join the European Union in 2012 since there is still a good chance that the accession negotiations with the EU could be completed this year. Though Hungary has been a member state of the EU since 1 May 2004, it would also benefit from the earliest possible accession of Croatia. Moreover, the new Government of Hungary declared that, having the necessary two-thirds majority, it is intended to fully rewrite the Hungarian Constitution during its term of office.

Keywords: environmental protection, sustainable development, national constitutions, environmental rights

International an EU law aspects of sustainable development and environmental protection in the Danube catchment area

[Dr. Zsuzsanna Horváth, PhD](#), associate professor, Department of Public International and European Law, Pécs (Parts I., III., IV.), horvath@ajk.pte.hu

[Doc.dr.sc. Branislav Malagurski](#), associate professor, Department of International Law, Osijek (Part II.), bmalagur@pravos.hr

Sustainable development is a fundamental principle of international, European and national environmental policies. The EU Sustainable Development Strategy is based on three pillars: economic development, social development and environmental protection. One of the key priorities of the renewed strategy is conservation and management of natural resources, which is in line with the new EU 2020 Strategy aiming, *inter alia*, at the promotion of a more resource efficient, greener and more competitive economy. The Convention on the Protection and Sustainable Use of the Danube River is the most important instrument for the international cooperation on water management among EU Member States and non-Member States in the Danube River Basin. Its overall aim is to ensure that surface waters and groundwater are managed and used sustainably and equitably. This involves the conservation, improvement and rational use of waters, preventive measures to control hazards from accidents including floods, ice or hazardous substances, and measures to reduce the pollution entering the Black Sea from sources in the Danube River Basin. The International Commission for the Protection of the Danube River (ICPDR), established for the implementation of the Convention as the catalyst for this cooperation, manages various projects, and through the recently

approved Danube River Basin Management Plan it contributes also to the implementation of the EU Water Framework Directive. The key objectives of the EU WFR are the protection of the aquatic ecology, unique and valuable habitats, drinking water resources, bathing water and to reach a good ecological potential and a good chemical status of surface waters and groundwater. This Directive also requires close cross-border cooperation among EU Member States and non-Member States in the establishment and implementation of river basin management plans and programmes. The efforts of the Danube Riparian States to protect one of the most important water body of Europe have resulted in the launching of the EU Danube Strategy, a macro regional strategy based on territorial cohesion and cooperation involving all interested stakeholders in the Danube Region. The EU Danube Strategy is expected to be operational after its approval at the first half of 2011. Croatia and Hungary are actively participating in the preparatory work, based on, inter alia, their cooperation within the framework of the Hungary-Croatia IPA Cross Border Cooperation Programme.

Keywords: international cooperation in sustainable water management, Danube Convention, International Commission for the Protection of the Danube River, EU Water Framework Directive, EU Danube Strategy

Panel2 – Rector’s Conference room

Dual citizenship and ethnic minorities – the case of Hungary and Croatia

Dr. Adrienne Komanovics, PhD, associate professor, Department of Public International and European Law, Pécs, adrienne@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić, associate professor, Department of International Law, Osijek, nmazur@pravos.hr

Matters of nationality are generally considered to be within the domestic jurisdiction of States. While previously States strived for the reduction of cases of multiple nationality, the unprecedented scale of labour migration and mixed marriages, coupled with the attempts of several Central and South Eastern European States to strengthen integration between mother countries and external kin-minorities have led to the reconsideration of municipal citizenship regimes. Consequently,

Western countries show an increasingly tolerant attitude towards multiple nationality. The first part of this study examines certain aspects of this problem, focusing on the latest amendment of the Hungarian Citizenship Act, granting nationality to ethnic Hungarians living abroad, without requiring that they take up residence in Hungary as well as the Slovak retaliatory steps. The study argues that there is nothing in international law prohibiting multiple nationality, or the loss of nationality upon acquisition of nationality of another State. Nevertheless, neither acts seem to actually promote the cause of minorities or the friendly relations between Hungary and Slovakia. The second part of the study focuses on peculiarities of the Croatian approach to multiple nationality. The Republic of Croatia serves as an example for showing the specificities of the legal approach to dual citizenship under the circumstances of fall of a multiethnic federation and emergence of new States. Relevant codifications, especially on a bilateral level, are analysed as well as the challenges the Republic of Croatia is facing on the way of achieving a balance between the right to multiple nationality and effective protection of ethnic minorities.

Keywords: multiple nationality, loss of nationality, state succession, exclusivity of citizenship, ethnic minorities

Reproductive tourism in Europe

Dr. Judit Zeller, PhD, senior lecturer, Department of Constitutional Law, Pécs, zellerj@ajk.pte.hu

Reproductive tourism refers to a practice in which people travel across national borders in order to access reproductive technologies and services – such as in vitro fertilization, gamete donation, sex selection, surrogacy etc. – which are not provided, not financed or even prohibited in their home countries. Reproductive tourism is clearly a consequence of the post-modern society, characterized by moral pluralism that is reflected also in the different regulatory models of the European countries. On one hand, the paper examines the main causes of “tourism” in connection with reproductive care, such as legal frameworks, efficiency of treatments, lack of expertise and high costs. On the other hand, it also emphasizes the risks and concerns which arise in connection with the mentioned phenomenon. The limitation of

reproductive autonomy, discriminatory access to medical care, the commercialization of the human body and its functions, furthermore, health dangers appear as the most urging legal, moral and medical problems which call for a common European standard in the regulation of assisted reproductive technologies.

Keywords: reproductive tourism, in vitro fertilization, reproductive autonomy, health, technology

Session 2: Governance

Panel1 – Rector’s Conference room

Legislation referring to Croatia in the Austro-Hungarian Empire after the Hungarian-Croatian compromise of 1868

Visnja Lachner, mag.iur, teaching assistant, Department of Legal History, Osijek, vlachner@pravos.hr

Dr. Zsuzsanna Peres, PhD, senior lecturer, Department of Legal History, Pécs, peres@ajk.pte.hu

Prof.dr.sc. Josip Vrbošić, professor, Department of Legal History, Osijek, jvrbosic@pravos.hr

The article deals with the constitutional system of the Hungarian-Croatian Compromise of 1868, especially with the legislation. Within this subject the main aim was to highlight this common historical period of the two states that had been partner states even before 1868 for more than 800 years. Act 30 of 1868 in Hungary and Act 1 of 1868 in Croatia rearranged their constitutional relation. The Compromise Act declared those common affairs between Hungary and Croatia that were to be legislated in common in the Hungarian Parliament with the participation of the Croatian delegates of the Sabor. Because the Hungarian-Croatian compromise of 1868 was a consequence of the Austro-Hungarian Compromise legislated by Act 12 of 1867 and because those affairs that were common between Austria and Hungary become common also between Hungary and Croatia, the Croatian representatives received participatory right in the Hungarian delegation, as well. In issues that were not declared to be common, the autonomous legislative organ of Croatia, the Sabor was entitled to legislate. The second part of the article

focuses on this autonomous legislative work of the Croatian Sabor during the time of the Austro-Hungarian Empire.

Keywords: compromise 1868, common affairs, Hungarian Parliament, delegations, Sabor, autonomous legislation

The role of national parliaments in the EU after the Lisbon Treaty

Dr. Ágoston Mohay, junior lecturer, Department of Public International and European Law, Pécs, mohay@ajk.pte.hu

Dr. Tamara Takács, PhD, assistant professor, Utrecht University School of Law, t.takacs@uu.nl

Alongside the European Parliament, the national parliaments of the Member States of the European Union are seen as the guarantors of democratic oversight. The Treaty of Lisbon has provided national parliaments with new rights allowing for enhanced involvement in European Union affairs. The significance of these new or newly formulated rights needs to be evaluated individually, and attention must also be paid to the level of willingness of national legislatures to participate more intensively in the functioning of the EU.

Keywords: national parliaments, Lisbon Treaty, subsidiarity

European Union-related referendums in Europe

Dr. Eszter Karoliny, EU Law rapporteur, European Documentation Center, Pécs, karoliny@ajk.pte.hu

Direct democracy is a method of decision-making that has a significant history in both the legal and philosophical tradition of Europe. Since the beginning of the post-WWII European integration process, Member States have held democracy as one of their common values. In several Member States, political surroundings, public opinion or constitutional tradition required that at significant points in integration history, popular vote affirm a decision made by the political elite in relation to the EU. This article lists all such referendums and attempts to describe their legal and political background as well as their immediate and long-term results; it also discusses referendums held in non-EU states related to the European Union.

Keywords: European Union, referendum, direct democracy, politics, constitutional law, Member States

Panel2 – Aula

Electronic administrative procedure in Hungary and Croatia

Doc.dr.sc. Boris Bakota, associate professor, Department of Administrative Sciences, Osijek, bbakota@pravos.hr

Dr. Adrián Fábián, PhD, senior lecturer, Department of Administrative Law, Pécs, fabiana@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Boris Ljubanović, associate professor, Department of Administrative Sciences, Osijek, borislj@pravos.hr

The development of information and communication technology has a significant impact on administrative procedure. The paper outlines the legal framework for the implementation of information and communication technology in Hungarian and Croatian public administration particularly in administrative procedure. Procedural regulations that allow the usage of modern technological achievements in public administration are analysed together with the obligations imposed on public administrative bodies by the possibility of ICT usage in administrative procedures.

Keywords: public administration, administrative procedure, e-administration, e-information, new public management, information and communication technology

Good governance at the regional level

Prof.dr.sc. Zvonimir Lauc, professor, Department of Constitutional and Political Sciences, Osijek, zlauc@pravos.hr

Dr. Péter Tilk, PhD, associate professor, Department of Constitutional Law, Pécs, tilk@ajk.pte.hu

The Europe of States increasingly becomes a Europe of regions by which hypothesis of creation of European States has been overcome. In an integrated Europe, namely in the European Union, the importance of regional development has become recognised as an advantageous

societal development. Economic and social cohesion is an expression of solidarity between the Member States and regions of the European Union. The aim is balanced development throughout the European Union, reducing structural disparities between regions and promoting equal opportunities for all. Economic and social cohesion is essentially implemented through the regional policy of the European Union. Good governance refers to the rules, processes and behaviour that affect the way in which powers are exercised at all levels (local, regional, state, suprastate), particularly as regards openness, participation, accountability, effectiveness and coherence. These five “principles of good governance” reinforce those of subsidiarity and proportionality. The Republic of Croatia, as a candidate for membership in the EU, moreover, adopted the Regional Development Strategy in order to comply with the EU regional policy; in the republic of Hungary, three development plans have been issued, most recently the New Széchenyi Plan. The authors analyse these strategies and plans from the aspect of good governance and suggests a “constitutional engineering” whereby alopoietic shaping of institutions would be corrected by autopoietic shaping.

Keywords: good governance, regional development, counties, local and regional self-government, autopoiesis

System of financing and budget management of local and regional government units

[Emina Konjić, mag.iur.](#), teaching assistant, Department of Financial Sciences, Osijek, ekonjic@pravos.hr

[Prof.dr.sc. Renata Perić](#), professor, Department of Financial Sciences, Osijek, renata@pravos.hr

[Dr. Csaba Szilovics, PhD](#), associate professor, Department of Financial Law, Pécs, szilo@ajk.pte.hu

[Dr. Zsombor Ercsey](#), junior lecturer, Department of Financial Law, Pécs, zsombor@ajk.pte.hu

This paper deals with the revenue of the local and regional self-government units, focusing on the issue of tax revenue and the related types of taxes, furthermore provides a complex approach regarding the different structures of state and self-government revenues. Accordingly, by offering a comparative analysis and presenting the requirements of

the European Union and the corresponding experience, it reviews the basic elements of the Croatian and Hungarian tax systems. The local and central characteristics of certain types of taxes and the specialities thereof, as well as the applied functional differences are also scrutinized, and a widely accepted opinion of the taxpayers is explained. Taking these into account, the academic contribution of this paper is that it provides a basis for further research on tax system development.

Key words: tax system, comparison, fiscal levels

Legal remedies in Hungarian and Croatian electoral systems

Dr. habil. Tímea Drinóczi senior lecturer, Constitutional Law Department, Pécs, drinoczi@ajk.pte.hu

Mr.sc. Mato Palić teaching assistant, Department of Constitutional and Political Sciences, Osijek, mpalic@pravos.hr

The right to remedy is formulated as fundamental right in both the Hungarian and Croatian constitutions and in the practices of the respective Constitutional Courts. The right to remedy, as fundamental right, is available in both constitutional systems against a prejudicial act of a state organ. Authors give an overview on the similarities and differences present in the regulatory background of this fundamental right, and describe some significant and actual cases.

Keywords: right to remedy, electoral system, electoral bodies, judicial reconsideration, objection, appeal

Solidarity in the Constitution and beyond?

Dr. Nóra Chronowski, PhD, associate professor, Department of Constitutional law, Pécs, chron@ajk.pte.hu

In the days of financial and economic crises, social stress, global pandemics or natural disasters the question of solidarity comes to the front. The study argues that the principle of solidarity also has constitutional significance and legal relevance. It can be interpreted as a constitutional value which results its effective constitutional protection by the courts. Three projections of solidarity can be distinguished on a constitutional level: the political, the social and the international – or

global – solidarity. These projections can also be found in the Hungarian Constitution, however, the Constitutional Court referred mainly to the social solidarity in its decisions dealing with the social insurance system.

Keywords: constitution, solidarity, crisis, globalisation, cohesion

17 September 2010 Friday – Aula

Session 3: Students' Mobility

International student mobility as a driver of modern University education: Croatian and Hungarian experience with Erasmus Program

Prof.dr.sc. Nihada Mujić, professor, Department of Economic Sciences, Osijek, nmujic@pravos.hr

Prof.dr.sc. Ivana Barković, professor, Department of Economic Sciences, Osijek, barkovic@pravos.hr

Mr.sc. Martina Mikrut, teaching assistant, Department of Methodology and Information Sciences, Osijek, mmikrut@pravos.hr

Brigitta Szabó, Dean's Office Pécs, brigitta@ajk.pte.hu

In the era of increasing globalization and internationalization, international student mobility is considered to be an integral part of modern university education. By definition, international student mobility is any form of international mobility which takes place within a student's program of study in higher education. Particularly important aspect of this mobility is the international student exchange which has been accelerated by the need to get international education, necessary to prosper in the globalized economy and society. The European Union has recognized that international education and training as well as student mobility can serve as means to create a knowledge-based economy/society and initiated *inter alia* the Erasmus Program in 1987 with the aim to increase student mobility within EU. Since 2007, Erasmus has become a part of the EU Lifelong Learning Program. The purpose of this paper is to discuss the experience of the University of Osijek and the University of Pécs with the Erasmus program, to describe the attitudes of the students at the Faculty of Law in Osijek towards international student exchange and to suggest ways how to promote the idea of international student mobility through Erasmus and similar programs which are recognized as true driving forces in the modernization of higher education institutions and systems in Europe. For the purpose of this paper, survey among students at the Faculty of

Law in Osijek was conducted. Survey results show that international student mobility at the Faculty of Law in Osijek is guided by social and affirmative motives, which is in line with international research and shows that the motivation of students is not affected by geo-political or socio-demographic conditions. The 12 years history of managing and coordinating the Erasmus programme at the University of Pécs can serve as a good model for the University of Osijek who has just recently introduced the programme.

Keywords: international student mobility, Erasmus program, mobility motives

Session 4: Criminal Law

Modes of perpetration and complicity in Hungarian and Croatian criminal law – a comparative analysis

Prof.dr.sc. Igor Bojanic, professor, Department of Criminal Sciences, Osijek, ibojanic@pravos.hr

Dr. Piroska Rózsa, PhD student, Department of Criminal Law, Pécs, rozsa@ajk.pte.hu

The article takes a closer look at the provisions on perpetration and complicity (accomplice liability) in Hungarian and Croatian criminal law. These provisions are of central importance within the broad issue of participation of more persons in the commission of a criminal offense. With the aim of comparative analysis, authors present and discuss various types of perpetration (direct, indirect and co-perpetration) and complicity (instigation and aiding or abetting), as well as other important provisions related to the participation of more persons in commission of a criminal offense. In the conclusion they point out the main differences and similarities between the two criminal law systems in the mentioned field. The comparative analysis of the paper can be useful for experts as well as may influence legislators to make some changes in the relevant criminal codes de lege ferenda.

Keywords: direct perpetrator, indirect perpetrator, co-perpetrator, instigator, aider or abettor, criminal organization

The legal characteristics of the European Arrest Warrant, its implementation in Hungary, and its future implementation in Croatia

Dr.sc. Anita Blagojević, senior lecturer, Department of Constitutional and Political Sciences, Osijek, ablagoje@pravos.hr

Dr. habil. Csongor Herke, associate professor, Department of Criminal Procedure Law and Forensic Science, Pécs, herke@ajk.pte.hu

Dr. Ágoston Mohay, junior lecturer, Department of Public International and European Law, Pécs, mohay@ajk.pte.hu

The present study analyses one of the most ambitious projects of the European Union in the field of cooperation in criminal matters. The European Arrest Warrant (EAW) was adopted in 2002 with the formal title Framework Decision on the European Arrest Warrant and the surrender procedures between Member States, with the main aim to expedite and simplify the surrender of perpetrators of serious crimes. The paper has three parts. In the first part, the article offers a brief description of the historic circumstances of the adoption of the EAW Framework Decision, as well the legal nature of the Framework Decision and the basic characteristics of the EAW. The second part of the paper focuses on the implementation of the EAW in Hungarian law, while its third part focuses on the relevant situation in the Republic of Croatia and on the future implementation of the EAW in Croatia.

Keywords: European Arrest Warrant, framework decision, implementation, Justice and Home Affairs, International Criminal Cooperation

Means of covert policing in international criminal cooperation

Dr. Bence Mészáros junior lecturer, Department of Criminal Procedure Law and Forensic Science, Pécs, bence@ajk.pte.hu

The study gives a synopsis on the structure of international criminal cooperation, and introduces the corresponding Hungarian laws. The paper pays special attention to those institutions applied in the framework of international criminal cooperation, which are covert

means, because the target persons do not know about the actions of the investigative authority. The study analyses the rules of covert policing executed in cooperation between countries, the types of covert policing which can only be applied with a warrant from a judge, and the ones which can be done without warrant as well. It introduces other secret investigative actions, which can potentially cross the borders: controlled delivery, undercover agent, using of informants, and surveillance.

Keywords: international criminal cooperation, means of covert policing, controlled delivery, undercover agent, surveillance

Main characteristics of Hungarian and Croatian anti-money laundering systems

Dr. habil. István László Gál, senior lecturer, Criminal Law Department, Pécs, gal@ajk.pte.hu

Igor Vuletić, mag.iur., teaching assistant, Department of Criminal Sciences, Osijek, ivuletic@pravos.hr

Money laundering is a global phenomenon today with difficult consequences for political and economic systems in every country. It is also a phenomenon that is directly connected with organised crime groups, terrorism, human trafficking, drugs and economic crime. Considering that those are all very serious forms of crimes we can say that money laundering is a huge problem for every society. That problem is very much present in post-communist countries, such as Hungary and Croatia. Those countries have gone through a process of transition. During that process there has been a significant increase of economic crime and a significant development of organised crime groups. This paper will show the main features of Hungarian and Croatian anti-money laundering regimes and the measures which were and are being taken for the improvement of those regulations.

Keywords: money laundering, Convention on money laundering, prevention, punishment

Session 5: An insider and outsider look on Hungary and Croatia

Enlargement: the “most successful” policy of EU external relations?

Dr. Tamara Takács, PhD, assistant professor in European Union Law, Utrecht University, School of Law, t.takacs@uu.nl

Enlargement is often labeled as one of the most, if not the most successful policy of EU external relations. The success of the policy depends on how consistently the EU holds the candidate countries to the accession criteria and respects these values itself. In preparation for the accession process of the Central and Eastern European countries, the EU laid down specific political, economic, legal and institutional criteria. Setting and enforcing these conditions helped the EU to consolidate and reform these values internally, in its own system as well. There is a mutually enforcing interaction between the democratization, modernization and stabilization of accession countries and the EU’s internal “Union of values”.

Keywords: enlargement policy, Copenhagen criteria, conditionality policy, fundamental rights

EU enlargement and transatlantic relations

Anand A. Shah, MA, JD, Advisory Council member and former Senior Research Associate, Public International Law & Policy Group (PILPG), ashahax@gmail.com

Despite recently expressed fears that the EU constitutes a rising and rival superpower, the United States’ decades-long support for European Union integration and enlargement remains a central pillar of U.S. foreign policy. Supporting an enlarged Europe rests on two basic tenets: economic and strategic. In addition to a larger market for U.S. exports, the perspectives of the newer member states may necessitate restructuring of core EU economic policies, such as the Common Agricultural Policy, to the benefit of the U.S. Strategically, an enlarged Europe expands the EU “island of [political] stability”, and, similar to the economic field, the views of newer Member states may sometimes

be more in line with U.S. foreign policy goals. While U.S. support for the accession of Croatia is uncontroversial, the support expressed towards Turkey's accession had triggered criticism from Member states.

Keywords: transatlantic relations, NATO, security policy, accession rounds

18 September 2010 Saturday – Tudásközpont

Session 6: Civil Law

Panel1

Test of certain common law procedural law instruments in the practice of European Court of Justice

Prof. Dr. László Kecskés, professor, Department of Civil Law, Pécs, kecskeslaszlo@ajk.pte.hu

Dr. Kolos Kovács, PhD student, Department of Civil Law, Pécs, kovacskolos@ajk.pte.hu

For the appropriate functioning of the EU, it is necessary to functionally approximate the different legal regulations of the Member States, which is called law harmonization. In this process, the approximation of common law instruments – in many fields conceptionally differing from continental laws and European Union law –, means a special challenge either for the legislator or the judiciary. This study describes “tests” of two common law procedural legal instruments – anti-suit injunction and default judgment – drawn on the case law of the European Court of Justice.

Keywords: Brussel Convention, Brussel I. Regulation, European Court of Justice, anti-suit injunction, freezing order, disclosure order, unless order, default judgment

Implementation of preliminary ruling procedure in the legal systems of new Member States and experiences for future Member States as Croatia

Tunjica Petrašević, mag.iur., teaching assistant, Department of Constitutional Law, Osijek, tpetrase@pravos.hr

This paper considers implementation of preliminary ruling procedure in national legal systems of “new” Member States with special reference to Hungary and Slovenia. The preliminary ruling procedure is regulated by Art. 267 TFEU and serves as main tool to ensure the uniform

application of EU law in the Member States. A Great number of researchers are analyzing this procedure at the supranational level, before the European Court of Justice (ECJ) and at the same time neglect another aspect of the procedure, namely the national level and the functioning of the national courts in this procedure. A perfectly established system at supranational level, which highly depends on effective cooperation between the ECJ and national courts, does not mean anything, if national courts avoid using this procedure. Therefore the paper gives a comparative overview and analysis of the implementation of preliminary ruling procedure on the national level, identifies some general problems of application and at the end suggests the best solution how to implement the preliminary ruling procedure in Croatia as future Member State.

Keywords: preliminary ruling procedure, national courts of member states, European Union, Court of Justice of EU

European judicial cooperation in cross border family matters

Doc.dr.sc. Mirela Župan, associate professor, Department of International Law, Osijek, mzupan@pravos.hr

Internationalization of family life moves families beyond frontiers. Consequently, legal issues concerning family members can no longer be adequately solved in a national legal framework. Significant efforts to establish judicial cooperation in cross border family matters were taken throughout the history by various international organizations. Still, the European Community's engagement in the field provided the most intensive development on regional level. European judicial cooperation in cross border family matters is driven by private international and procedural law unification. The success of European judicial cooperation in cross border family matters is attributed to two regulations: Brussels II bis Regulation (2003) and Maintenance Regulation (2009). The paper discusses legal and political empowerment of EC to regulate in the field, points to the principle of mutual recognition as a base of European Judicial Area where free circulation of judgments is assured, states the basic components of judicial cooperation in cross border family matters where it provides for a detailed list of unified law, introduces a specific classification of all

the relevant legal sources and highlights the importance of human rights consideration in the field. Besides classical methods of private international law, contemporary EU judicial cooperation in cross border family matters relies on mechanism of central authorities and enhanced judicial networking. The Brussels II bis Regulation and Maintenance Regulation are examined in more details, rendering a cost-benefit analysis of their most relevant provisions.

Keywords: europeanization of family law, principle of mutual recognition, international jurisdiction, recognition and enforcement, applicable law, central authority, judicial networking

Croatian concerns and Hungarian experience on the free movement of workers

Dr. Erika Kovács, PhD, director, Research Institution for Comparative and European Labour Law, Pécs, dr.erika.kovacs@googlemail.com

Doc.dr.sc. Mario Vinković, associate professor, Department of Labour and Social Security Law, Osijek, mvinkovi@pravos.hr

Free movement of workers makes an essential part of the free movement of persons as one of the four fundamental freedoms of the common European market. At the same time, it constitutes a fundamental right of European citizens to move freely in the EU Member States, which differentiates them significantly from economic immigrants entering the common market from third countries. Hungary became a member of the EU within the framework of an extensive enlargement in 2004, hence it has recorded significant experience and trends in the field of free movement of workers. Its neighbour, Croatia, has made progress in pre-accession negotiations and, in line with the intensive closing of negotiation chapters in relation to harmonisation of the national legislation with the *acquis communautaire*, its full membership is expected to take place in 2012 or 2013. On the eve of its full membership, Croatia faces numerous challenges set by free movement of workers which, inevitably, opens issues referring to the impact of freedom of movement on the domestic labour market, waves of economic migration of Croatian citizens to other Member States, as well as an inflow of other EU citizens into Croatia. It may be expected that a considerable number of educated Croatian workers will leave Croatia, a relatively small country with a high rate of unemployment, continuing

the tendency that has started in the unstable, transitional and war-affected 1990ies. Experience gained in that field by Hungary, being neighbouring country is definitely significant and may provide answers to open questions and dilemmas and help to consider potential expectations for the future

Keywords: free movement of workers, economic migrations, labour market, pre-accession

Panel2

Multi-party actions and the legal aid

Dr. Lilla Király, senior lecturer, Department of Civil Procedure
Law and Legal Sociology, Pécs, kiralyli@ajk.pte.hu

Paula Stojčević, mag.iur., teaching assistant, Department of Civil
Law, Osijek, pstojcev@pravos.hr

The purpose of this paper is to show the diversity of currently existing mechanisms of collective redress in the EU and beyond. The starting point is the question of the actual effectiveness of existing models of collective redress in providing access to justice for a particular group of individuals whose rights have been threatened or injured by the same person (i.e., the defendant). Analysis of different models (Dutch, Finnish, German, English, Hungarian, American and Croatian) is used to identify similarities and differences, advantages and disadvantages of the solutions on collective legal protection in different legal systems. The relationship between collective legal protection and legal aid is also examined. This research leads to the conclusion that the civil litigation procedure which was once primarily a two-party procedure between individual parties is becoming more receptive for the collective legal protection. The main advantage of multi-party litigation is in enabling cost-effective conduct of the proceedings and facilitating access to justice for a large number of individuals who could not exercise their rights independently. But the collective legal protection could be given an even wider application within the EU legal space. One of the proposed measures for promoting collective legal protection is harmonization of existing provisions on multi-party action within the legal systems of EU Member States. Also, the potential of legal aid for

becoming an effective means for the development of multi-party action and its use in this respect should be considered.

Keywords: multi-party action, class action, consumer protection, access to justice, legal aid

Consumer protection in EU law, de lege lata, de lege ferenda

Dr.sc. Dubravka Akšamović, senior lecturer, Department of Commercial Law, Osijek, daksamov@pravos.hr

Dr. Mária Márton, junior lecturer, Department of Business and Commercial Law, Pécs, martonm@ajk.pte.hu

The paper deals with the recent developments of EC Consumer law. EC Consumer law has evolved in time. At the beginning of European integration, EC Consumer law and policy was an integral part of the Internal Market program. Gradually, it has become an important and independent EU policy. The main aim of harmonization of consumer law on EU level was to minimize or to diminish differences that existed in national consumer laws. Different legal regimes and different level of consumer protection were seen as some of the main obstacles for the creation and functioning of the Internal Market (Single market). Therefore, different regulatory and other kinds of measures have been taken to resolve the above problems. But still, despite intensive legislative activity and other measures, consumer laws significantly differ between the Member States. The paper analyses why that is so. It also addresses current EC Consumer policy legislation as well as future tendencies in the development of EC Consumer Law. The last part of paper outlines consumer protection in Hungary and in Croatia.

Keywords: consumer protection, EU law, minimal versus maximal harmonization, European Consumer Contract Law Regulation

European rules on hostile takeovers

Dr. András Kecskés, junior lecturer, Department of Business and Commercial Law, Pécs, kandras@ajk.pte.hu

Takeover regulation is a remarkably important, but complex area of corporate governance and capital market law, because of the related interest conflicts. The European Commission also recognized this issue,

and decided to adopt a directive to ensure the level playing field among Member States. But the fifty years long legislation procedure and the numerous compromises included in the regulation became a notorious example for the lobby-power of Member States. Regrettably, these efforts can deteriorate the efficiency of a legislative conception, and could lead to limited harmonization. We should however remark, that several provisions of the directive are ground-breaking.

Keywords: takeover, level playing field, mandatory bid, neutrality rule, break-through rule, optionality, reciprocity, squeeze-out right, sell-out right

Összefoglalók

2010 szeptember 16, csütörtök

1. szekció: Környezetvédelem és emberi jogok

1. panel – Aula

Környezetvédelmi rendelkezések a magyar és a horvát alkotmányban

Dr. Pánovics Attila, PhD, egyetemi adjunktus, PTE ÁJK Nemzetközi és Európaijogi Tanszék, Pécs, panovics@ajk.pte.hu
Doc.dr.sc. Rajko Odoša, egyetemi docens, Gazdasági Tudományok Tanszék, Eszék, rodobasa@pravos.hr

Az emberiség napjainkban számos válságjelenséggel szembesül, amelyek a jelen és a jövő generációkat egyaránt nehézségek elé állítják. A környezet jelenleg olyan mértékben és olyan módon kerül kihasználásra, amely meghaladja a megújuló képességét. Világszerte egyre többen keresik és szorgalmazzák a megoldást, de nem látják tisztán ezeknek a globális és komplex jelenségeknek az okait. A nemzetközi együttműködés szükségessége a környezetvédelem területén ékes bizonyítéka annak, hogy a nemzetek közötti távolság megszűnőben van. Számos konferencia és egyezmény tett kísérletet a széles körű együttműködés elérésére a környezet romlásának és a szegénység csökkentésének az érdekében, de lényeges áttörést nem sikerült elérniük. Jelen írás a magyar és a horvát alkotmányok közötti hasonlóságokkal és különbségekkel foglalkozik, és azt vizsgálja, hogy a magyar Alkotmánybíróság gyakorlata alkalmazható-e a horvát alkotmány értelmezésekor. Különös figyelmet fordít az alkotmánybíróságok alapvető szerepének a környezeti jog fejlesztése terén, tekintettel a fenntarthatóság kérdésére. Másodlagos célkitűzés a kihívások tudatosítása, valamint párbeszéd kezdeményezése a tudományos élet szereplői között azzal kapcsolatban, hogy miként lehet elősegíteni, erősíteni és integrálni a fenntarthatóságot, illetve a környezetvédelmet a nemzeti alkotmányokban. A szerzők néhány módosításra is javaslatot tesznek ezek megfogalmazását illetően. A különböző alkotmányos rendelkezések összehasonlítása különösen hasznos lehet a Horvát Köztársaság 2012-ben várható uniós csatlakozása miatt, hiszen a csatlakozási tárgyalások jó eséllyel még idén befejeződhetnek.

Horvátország mielőbbi csatlakozása Magyarország számára is hasznos lenne, annak ellenére, hogy ez utóbbi már 2004. május 1. óta uniós tagállam. Az új magyar kormány pedig, a szükséges kétharmados többség birtokában, teljesen újra kívánja írni a magyar Alkotmányt.

Kulcsszavak: környezetvédelem, fenntartható fejlődés, nemzeti alkotmányok, környezetvédelmi jogok

A Duna vízgyűjtő területe fenntartható fejlődésének és környezetvédelmének nemzetközi jogi és európai jogi vonatkozásai

Dr. Horváth Zsuzsanna, PhD egyetemi docens, Nemzetközi és Európai jogi Tanszék, Pécs (I., III., IV. rész), horvath@ajk.pte.hu
Doc.dr.sc. Branislav Malagurski, egyetemi docens, Nemzetközi Jogi Tudományok Tanszék, Eszék, (II. rész), bmalagur@pravos.hr

A fenntartható fejlődés a nemzetközi, európai és nemzeti környezeti politikák alapvető elve. Az EU Fenntartható Fejlődés Stratégiája három pilléren nyugszik: ezek a gazdasági fejlődés, a társadalmi fejlődés és a környezetvédelem. A természeti erőforrások megőrzése és kezelése a megújított stratégia kulcsprioritásainak egyike, összhangban az új EU 2020 Stratégiával, amelynek célja – többek között – egy erőforrás hatékonyabb, zöldebb és versenyképesebb gazdaság előmozdítása. A Duna védelmére és fenntartható használatára irányuló együttműködésről szóló Egyezmény az EU tagállamai közötti és a nem EU tagállamokkal folytatott vízgazdálkodási együttműködés legfontosabb eszköze a Duna vízgyűjtő területén. Átfogó célja, hogy biztosítsa a fenntartható és méltányos vízgazdálkodást, ideértve a felszíni és felszín alatti vizek használatát. Ez magában foglalja azokat a megelőző intézkedéseket, amelyek a vizek megőrzését, javítását és ésszerű használatát, a veszélyes anyagokkal kapcsolatos balesetektől, az árvizektől és a jégveszélyből származó kockázatok ellenőrzését, valamint a Fekete-tengernek a Duna vízgyűjtő területén levő szennyező-forrásokból származó szennyezőanyag-terhelésének csökkentését célozzák. Az Egyezmény végrehajtására létrehozott a Duna Védelmére Szolgáló Nemzetközi Bizottság (ICPDR) az együttműködés katalizátoraként számos projektet irányít. A nemrégiben elfogadott Duna vízgyűjtő gazdálkodási terven keresztül hozzájárul továbbá az EU Víz keretirányelvének végrehajtásához is. Ennek kulcsfontosságú céljai a vízi ökoszisztémák,

az egyedülálló és értékes élőhelyek, az ivóvízkészletek, a fürdővizek védelme, a felszíni és felszín alatti vizek jó ökológiai potenciáljának és jó kémiai állapotának elérése. Az irányelv szintén szoros együttműködést követel az EU tagállamok között és az EU-n kívüli államokkal a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek és programok készítése és végrehajtása terén. A Duna-menti államoknak Európa egyik legfontosabb vízi környezetének védelmére irányuló erőfeszítései az EU Duna Stratégia elindításához vezettek, amely egy területi kohézió és együttműködésen alapuló makro regionális stratégia, bevonva a Duna régió minden érdekelt szereplőjét. Az EU Duna Stratégia várhatóan 2011 első felében, az elfogadását követően válik végrehajthatóvá. Horvátország és Magyarország aktívan részt vesznek az előkészítő munkálatokban, amely – többek között – a Magyarország-Horvátország IPA Határon Átnyúló Együttműködési Programban való részvételükön alapul.

Kulcsszavak: nemzetközi együttműködés a fenntartható vízgazdálkodás terén, Duna-védelmi Egyezmény, Nemzetközi Duna-védelmi Bizottság, EU Víz keretirányelv, EU Duna Stratégia

2. panel – Rektori Tanácssterem

Kettős állampolgárság és etnikai kisebbségek – a magyar és a horvát példa

Dr. Komanovics Adrienne, PhD egyetemi docens, PTE ÁJK
Nemzetközi és Európai jogi Tanszék, Pécs, adrienne@ajk.pte.hu
Doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić, egyetemi docens, Nemzetközi
Jogi Tudományok Tanszék, Eszék, nmazur@pravos.hr

Az állampolgársági ügyekben általában véve minden állam a saját joga szerint határoz. Míg korábban az államok a többes állampolgárság eseteinek csökkentésére törekedtek, addig napjainkban a munkaerő-áramlás és a vegyes házasságok előre nem látott mértékű növekedése, valamint a közép- és délkelet-európai államok részéről megnyilvánuló, a határokon túli kisebbségeikkel való kapcsolat erősítésére irányuló törekvések a nemzeti állampolgársági rendszerek újragondolásához vezettek. Ezek következtében a nyugati demokráciák egyre inkább elfogadják a többes állampolgárságot. A tanulmány első része e problémakör egyes aspektusait vizsgálja meg, egyrészt a magyar

állampolgársági törvény legutóbbi módosításán keresztül, amely állampolgárságot biztosít a külföldön élő, magyar származású személyeknek, és ehhez immár nem követeli meg a magyarországi megélhetést és lakást, másrészt a szlovák ellenlépésekre koncentrál. A tanulmány bemutatja, hogy a nemzetközi jog nem tiltja a többes állampolgárságot, sem az állampolgárság ex lege elvesztését egy másik állampolgárság önkéntes megszerzése esetén. Mindezek ellenére elmondható, hogy a magyar és a szlovák lépések nem mozdítják előre a kisebbségek védelmét, vagy a két ország közötti baráti kapcsolatokat. A tanulmány második része a többes állampolgársággal kapcsolatos horvát megoldások sajátosságait mutatja be. A Horvát Köztársaság példáján keresztül megvizsgálja, hogy milyen jogi válaszok adhatók a kettős állampolgárságra egy többnemzetiségű szövetségi állam felbomlása és új államok keletkezése esetén. A tanulmány elemzi a releváns szabályokat különös tekintettel a bilaterális jogalkotásra, továbbá azokat a kihívásokat, amelyekkel a Horvát Köztársaságnak kell szembenézni a többes állampolgársághoz való jog és a nemzeti kisebbségek hatékony védelme közötti kellő egyensúly kialakítása végett.

Kulcsszavak: többes állampolgárság, az állampolgárság elvesztése, állami öröklés, az állampolgárság kizárólagossága, etnikai kisebbségek

Reprodukciós turizmus Európában

Dr. Zeller Judit, PhD egyetemi adjunktus, Alkotmányjogi Tanszék, Pécs, zellerj@ajk.pte.hu

A „reprodukciós turizmus” vagy „meddőségi turizmus” kifejezés arra a gyakorlatra utal, amelynek során az egyének országhatárokon átkelve igyekeznek olyan meddőségi kezelésekhöz, szolgáltatásokhoz – pl. in vitro fertilizáció, ivarsejt-adományozás, születendő gyermek nemének megválasztása, dajkaanyaság stb. – hozzájutni, amelyek hazájukban nem biztosítottak, nem finanszírozottak, esetleg kifejezetten tiltottak. A reprodukciós turizmus nyilvánvaló következménye a posztmodern társadalomra jellemző pluralizmusnak, amely jelen esetben – még Európán belül is – az eltérő szabályozási modellekben mutatkozik meg. A tanulmány egyrészt igyekszik feltárni a reprodukciós turizmus indokait, amelyeket leginkább a megengedőbb eltérő jogi szabályozás, a nagyobb terápiás hatékonyság, a szakértelem jobb hozzáférhetősége, illetve az alacsonyabb költségek jelentik. Másrészt rámutat azokra a

kockázatokra és aggályokra, amelyek a reprodukciós turizmussal összefüggésben felmerülnek. Ezek közé tartozhat a reprodukciós szabadság korlátozása, az egészségügyi ellátásokhoz való egyenlőtlen hozzáférés, az emberi testnek és funkcióinak kommercializálódása, továbbá az egészségügyi veszélyek. Ezek a problémák közös európai standardok kialakítását teszik szükségessé a reprodukciós eljárások terén, amelyeket a szerző is szorgalmaz.

Kulcsszavak: reprodukciós turizmus, in vitro fertilizáció, reprodukciós szabadság, egészség, technológia

2. szekció: Kormányzás

1. panel – Rektori Tanácssterem

A horvátokra vonatkozó törvényalkotás az Osztrák-Magyar Monarchiában az 1868. évi Magyar-Horvát kiegyezést követő időszakban

Visnja Lachner, mag.iur., egyetemi tanársegéd, Jogi Történeti Tudományok Tanszék, Eszék, vlachner@pravos.hr

Dr. Peres Zsuzsanna, PhD, egyetemi adjunktus, Jogi Történeti Tanszék, Pécs, peres@ajk.pte.hu

Prof.dr.sc. Josip Vrbosic, egyetemi tanár, Jogi Történeti Tudományok Tanszék, Eszék, jvrbosic@pravos.hr

A tanulmány az 1868. évi Magyar-Horvát kiegyezésről szóló törvény alapján létrehozott alkotmányos berendezkedéssel foglalkozik, ezen belül is legfőképpen a törvényhozás kérdésével. Ez utóbbi témakörön belül a szerzők legfőbb célja az, hogy felvillantsák a két ország közös történelmi múltját, amelyek már 1868-ban is több mint 800 éve álltak egymással társországi viszonyban. Kettejük közjogi viszonyát Magyarországon az 1868:XXX. tc., Horvátországban az 1868:I. tc. rendezte újra. Ez a kiegyezési törvény meghatározta azokat a közös ügyeket, melyek a két ország közös törvényhozási hatáskörébe tartoztak. Ezekre a közös ügyekre nézve a magyar Országgyűlés a Szábor által delegált horvát képviselők jelenlétében alkotott törvényeket. Mivel a magyar-horvát kiegyezés az 1867. évi osztrák-magyar kiegyezés része volt, amely utóbbit az 1867:XII. tc. rögzítette, mindazok a közös ügyek, amelyek Ausztria és Magyarország között közösek voltak, egyezsersmind

Magyarország és Horvátország közös ügyeivé is váltak. Ennek okán a horvát képviselők részvételi jogot nyertek a magyar delegációban is. Mindazokban az ügyekben, amelyek a horvát autonómiába tartoztak, a Szábornak volt szabályozási hatásköre. A tanulmány második része a Szábornak erre az Osztrák-Magyar Monarchia korabeli, önálló, autonóm törvényhozási gyakorlatára fókuszál.

Kulcsszavak: kiegyezés 1868, közös ügyek, Országgyűlés, delegációk, Szábor, autonóm törvényhozás

A nemzeti parlamentek szerepe az Európai Unióban a Lisszaboni Szerződés után

Dr. Mohay Ágoston, egyetemi tanársegéd, PTE ÁJK Nemzetközi és Európaijogi Tanszék, Pécs, mohay@ajk.pte.hu

Dr. Takács Tamara, PhD, egyetemi adjunktus, Utrecht University School of Law, t.takacs@uu.nl

Az Európai Parlament mellett a tagállamok nemzeti parlamentjei tekinthetők a demokratikus ellenőrzés letéteményeseinek az Európai Unióban. A Lisszaboni Szerződés új jogosultságokat adott a nemzeti parlamenteknek, lehetővé téve európai uniós ügyekben való fokozottabb részvételüket. Ezen új lehetőségek valódi jelentőségét külön-külön meg kell vizsgálni, és figyelemmel kell lenni arra is, hogy a nemzeti törvényhozások mennyire mutatnak hajlandóságot az EU működésében való intenzívebb közreműködésre.

Kulcsszavak: nemzeti parlamentek, lisszaboni szerződés, szubszidiaritás

Az Európai Unióval kapcsolatos tárgyú népszavazások Európa országaiban

Dr. Karoliny Eszter európaijogi szakreferens, Európai Dokumentációs Központ, Pécs, karoliny@ajk.pte.hu

A közvetlen demokráciának, mint döntéshozatali módszernek Európa jogi és filozófiai hagyományaiban is jelentős szerepe van. A második világháború utáni európai integrációs folyamatban a tagállamok a kezdetektől a demokráciát tartották egyik közös értéküknek. Jónéhány tagállamban a politikai környezet, a népakarat vagy az alkotmányos

hagyományok megkívánták, hogy az integráció jelentős pontjain a politikai elit által hozott döntést az EU jövőjéről a nép közvetlenül is megerősítse. A tanulmány egyrészt ezeket a népszavazásokat veszi sorra, megpróbálva minél pontosabb képet adni jogi és politikai háttérükről, illetve közvetlen és hosszú távú következményeikről. Másrészt kitér a nem tagállamokban tartott, de az Unióval kapcsolatos népszavazásokra is.

Kulcsszavak: Európai Unió, népszavazás, közvetlen demokrácia, politika, alkotmányjog, tagállamok

2. panel – Rektori Tanácssterem

Elektronikus közigazgatási eljárás Magyarországon és Horvátországban

[Doc.dr.sc. Boris Bakota](#) egyetemi docens, Közigazgatási Jogi Tudományok Tanszék, Eszék, bbakota@pravos.hr

[Dr. Fábíán Adrián, PhD](#) egyetemi adjunktus, Közigazgatási Jogi Tanszék, Pécs, fabiana@ajk.pte.hu

[Doc.dr.sc. Boris Ljubanović](#), egyetemi docens, Közigazgatási Jogi Tudományok Tanszék, Eszék, borislj@pravos.hr

Az információs és kommunikációs technológiák fejlődése jelentős hatást gyakorolt a közigazgatási eljárásra. A tanulmány vázolja az információs és kommunikációs technológiák bevezetésének és alkalmazásának jogi kereteit a magyar és a horvát közigazgatásban, különös tekintettel a közigazgatási eljárásra. A modern technológiai fejlesztések közigazgatásban való alkalmazását lehetővé tevő eljárási szabályok és a közigazgatási szerveknek az a kötelezettsége, amit az ICT eszközöket eljárásokban való lehetséges alkalmazása ró rájuk, együtt kerülnek elemzésre.

Kulcsszavak: közigazgatás, közigazgatási eljárás, e-közigazgatás, e-információ, new public management, információs és kommunikációs technológia

Jó kormányzás regionális szinten

Prof.dr.sc. Zvonimir Lauc, egyetemi tanár, Alkotmányjogi és Politikai Tudományok Tanszék, Eszék, zlauc@pravos.hr

Dr. Tilk Péter, PhD egyetemi docens, Alkotmányjogi Tanszék, Pécs, tilk@ajk.pte.hu

Az államok Európája mindinkább a régiók Európájává válik, amely által az európai államok megteremtésének terhe megszűnt. Az integrált Európában, vagyis az Európai Unióban, a regionális fejlesztések fontossága optimális társadalmi fejlődésként került elismerésre. A gazdasági és szociális kohézió az Európai Unió tagállamai és régió között a szolidaritás kifejeződése. A cél a kiegyensúlyozott fejlődés a régiók közötti strukturális egyenlenségek csökkentésével és mindenki számára egyenlő esélyek biztosításával. A gazdasági és szociális kohéziót alapvetően az Európai Unió regionális politikája valósítja meg. A jó kormányzás azokra a szabályokra, eljárásokra, viselkedési mintákra – különösen a nyitottságra, a részvételre, az elszámoltathatóságra, a hatékonyságra és a koherenciára – utal, amelyek befolyásolják a hatalom gyakorlásának módját mind helyi, regionális, mind pedig állami vagy államok feletti szinten. A „jó kormányzás öt elve” erősíti a szubszidiaritás és az arányosság elveit. A Horvát Köztársaság, mint EU tagállam jelölt, az EU regionális politika teljesítése érdekében elfogadta a Regionális Fejlesztési Stratégiát, a Magyar Köztársaságban pedig eddig három fejlesztési tervet – legutóbb az Új Széchenyi Tervet – készítettek. Szerzők e stratégiákat és terveket elemzik a jó kormányzás szempontjából, és olyan „alkotmányos mérnökséget” javasolnak, ahol az intézmények kialakítását az autopoetikus és nem az allopoetikus szemlélet uralja.

Kulcsszavak: jó kormányzás, regionális fejlesztés, megyék, helyi és területi önkormányzatok, autopoézis

A helyi és regionális önkormányzatok finanszírozási rendszere és költségvetése

Emina Konjic, mag.iur., egyetemi tanársegéd Pénzügyi Tudományok Tanszék, Eszék, ekonjic@pravos.hr
Prof.dr.sc. Renata Perić, egyetemi tanár, Pénzügyi Tudományok Tanszék, Eszék, renata@pravos.hr
Dr. Szilovics Csaba, PhD, egyetemi docens, Pénzügyi Jogi Tanszék, Pécs, szilo@ajk.pte.hu
Dr. Ercsey Zsombor, egyetemi tanársegéd, Pénzügyi Jogi Tanszék, Pécs, zsombor@ajk.pte.hu

A jelen tanulmány a helyi és regionális önkormányzati bevételeket vizsgálja, részletesen tárgyalva a vonatkozó adóbevételek és kapcsolódó adónemek témakörét, egyúttal átfogó képet ad az állami és önkormányzati bevételek struktúrájának eltérő megközelítéséről és megoldásairól. Ezzel összhangban az összehasonlító elemzés igényével, valamint az Európai Unió által támasztott követelmények és kapcsolódó tapasztalatok bemutatásával ismerteti a horvát és a magyar adórendszer alapvető elemeit – elemezve az egyes adónemek helyi, illetve központi jellegét és az abból adódó sajátosságokat, valamint gyakorlati különbségeket –, továbbá kifejti az adózói vélemények egy széleskörűen elfogadott csoportját. Ezekre tekintettel a tanulmány tudományos hozzájárása, hogy támpontokat nyújt az adórendszerek fejlesztésére irányuló további kutatáshoz.

Kulcsszavak: adórendszer, összehasonlítás, pénzügyi szintek

Jogorvoslatok a magyar és a horvát választási rendszerben

Dr. habil. Drinóczi Tímea, egyetemi adjunktus, Alkotmányjogi Tanszék, Pécs, drinoczi@ajk.pte.hu
Mr.sc. Mato Palić, egyetemi tanársegéd, Alkotmányjogi Tanszék, Eszék, mpalic@pravos.hr

A jogorvoslathoz való jog mind a magyar és a horvát alkotmányban, mind az alkotmánybírósági gyakorlatokban alapvető jogként fogalmazódik meg. A jogorvoslathoz való – mint alapjogot – mindkét alkotmányos berendezkedésben valamely sérelmes állami aktus ellen lehet igénybe venni. Szerzők ennek az alapjognak mutatják be a magyar

és a horvát szabályozási háttérben megmutatkozó hasonlóságait és az eltéréseket, illetve ismertetnek néhány fontosabb és aktuális esetet.

Kulcsszavak: jogorvoslathoz való jog, választási rendszer, választási szervek, bírósági felülvizsgálat, kifogás, fellebbezés

Szolidaritás az Alkotmányban és azon túl?

Dr. Chronowski Nóra, PhD, egyetemi docens, Alkotmányjogi
Tanszék, Pécs, chron@ajk.pte.hu

A tanulmány arra keresi a választ, hogy a szolidaritás elve miként értelmezhető alkotmányjogi szempontból. Ehhez előkérdésként a szolidaritás általános jelentését tárja fel, illetve áttekinti a szolidaritási elv relevanciáját más tudományterületek szempontjából. Ezt követően jogi szempontból azt vizsgálja, hogy a szolidaritásnak van-e alkotmányi meghatározottsága, azaz jogi értéknek, alkotmányi értéknek tekinthető-e a demokratikus jogállamban, megjelenik-e a normatartalomban vagy az alkotmánybírósági érvelésben.

Kulcsszavak: alkotmány, szolidaritás, krízis, globalizáció, kohézió

2010 szeptember 17, péntek – Aula

3. szekció: Hallgatói mobilitás

Nemzetközi hallgatói mobilitás mint a modern egyetemi oktatás mozgatórugója: az Erasmus Program horvát és magyar tapasztalata

Prof.dr.sc. Nihada Mujić, egyetemi tanár, Gazdasági Tudományok Tanszék, nmujic@pravos.hr

Prof.dr.sc. Ivana Barković, egyetemi tanár, Gazdasági Tudományok Tanszék, barkovic@pravos.hr

Mr.sc. Martina Mikrut, egyetemi tanársegéd, Módszertani és Informatikai Tudományok Tanszék, mmikrut@pravos.hr

Szabó Brigitta, Dékáni Hivatal, Pécs, brigitta@ajk.pte.hu

Az erősödő globalizáció és nemzetköziesedés korában a hallgatók mobilitása a modern egyetemi képzés alkotóelemének számít. A hagyományos definíció szerint a hallgatók nemzetközi mobilitása minden olyan nemzetközi mobilitási forma, amely a felsőfokú képzés ideje alatt valósul meg. Különösen fontos típusa a mobilitásnak a nemzetközi diákcsera, a globalizálódó társadalomban a siker eléréséhez szükségessé váló egyre intenzívebb nemzetközi képzési igény következtében. Az Európai Unió felismerte, hogy a nemzetközi oktatás és a hallgatói mobilitás tökéletesítése fontos eszköz egy tudáson alapuló társadalom/gazdaság létrehozásában. Az Unió 1987-ben – több program mellett – elindította az Erasmus programot is azzal a céllal, hogy növelje a hallgatói mobilitást az EU-n belül. 2007-től az Erasmus program az EU egész életen át tartó tanulás programjának részévé vált. A tanulmány célja megvitatni az eszéki és a pécsi egyetem Erasmus program koordinálása során szerzett tapasztalatait, elemezni az Eszéki Jogtudományi Kar hallgatóinak hozzáállását a nemzetközi diákcseréhez, valamint módszereket ajánlani a nemzetközi diákcsera népszerűsítéséhez az Erasmus és hasonló programokon keresztül, amelyeket az európai felsőoktatási intézményrendszer és oktatási rendszer modernizációjának mozgatórugóiként tartanak nyilván. A tanulmány megírása érdekében egy kérdőíves felmérés készült az Eszéki Jogtudományi Kar hallgatói körében. A kérdőíves kutatás eredményei szerint az Eszéki Jogtudományi Kar hallgatóinak mobilitását leginkább a

társadalmi és megerősítő motivációk határozzák meg – amely megegyezik a nemzetközi kutatási eredményekkel –, valamint a hallgatók motivációira nem hatnak a geopolitikai és a szociodemográfiai tényezők. Figyelembe véve, hogy a pécsi egyetem 12 éves tapasztalattal rendelkezik az Erasmus program vezetésében és koordinálásában, jó modellként szolgálhat az eszéki egyetem számára, ahol nemrégiben került bevezetésre a program.

Kulcsszavak: hallgatók nemzetközi mobilitása, Erasmus program, mobilitási motivációk

4. szekció: Büntetőjog

Tettesi és részesi alakzatok a magyar és a horvát büntetőjogban

Prof.dr.sc. Igor Bojanić, egyetemi tanár, Bűnügyi Tudományok Tanszéke, Eszék, ibojanic@pravos.hr

Dr. Rózsa Piroska, doktorandusz hallgató, Büntetőjogi Tanszék, Pécs, rozsa@ajk.pt.e.hu

A tanulmány betekintést ad a tettesekre és részesekre (részesi felelősség) vonatkozó magyar és horvát büntetőjogi rendelkezésekbe. Ezek a szabályok központi jelentőséggel bírnak a több személy részvételével elkövetett bűncselekmények tekintetében. A szerzők összehasonlító elemzéssel mutatják be a különböző tettesi (közvetlen tettes, közvetett tettes és társtettes) és részesi (felbujtó és bűnsegéd) alakzatokat, emellett kitérnek egyéb fontos rendelkezésekre, amelyek kapcsolatba hozhatóak a több személy által megvalósított bűncselekményekkel. A végkövetkeztetésben rámutatnak a horvát és magyar büntetőjogi rendszer hasonlóságaira és eltéréseire. Az összehasonlító elemzés miatt a cikk hasznos az elméleti szakemberek számára, emellett hatással lehet a jelenlegi törvény jogalkotó általi jövőbeli változtatásaira is.

Kulcsszavak: közvetlen elkövető, közvetett elkövető, társtettes, felbujtó, bűnsegéd, bűnszervezet

Az európai elfogatóparancs jogi természete, magyarországi implementációja és jövőbeni átültetése Horvátországban

Dr.sc. Anita Blagojević, egyetemi adjunktus, Alkotmányjogi és Politikai Tudományok Tanszék, Eszék, ablagoje@pravos.hr

Dr. habil. Herke Csongor, egyetemi docens, Büntető Eljárásjogi és Kriminálisztikai Tanszék, Pécs, herke@ajk.pte.hu

Dr. Mohay Ágoston, egyetemi tanársegéd, Nemzetközi Jogi és Európajogi Tanszék, Pécs, mohay@ajk.pte.hu

E tanulmány célja az Európai Unióban megvalósuló bűnügyi együttműködés egyik legambiciózusabb eszközének elemzése. Az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározatot 2002-ben fogadta el a Tanács a tagállamok közötti kiadatás egyszerűsítése érdekében. A tanulmány három részből áll. Az első rész röviden összefoglalja az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat elfogadásának körülményeit, a kerethatározatok jogi természetét és az európai elfogatóparancs alapvető jellemzőit. A második rész a kerethatározat magyarországi implementációját vizsgálja, míg a harmadik az elfogatóparancs jövőbeni, a horvát jogba történő átültetésére fókuszál.

Kulcsszavak: európai elfogatóparancs, kerethatározat, implementáció, bel- és igazságügyi együttműködés, nemzetközi bűnügyi együttműködés

Titkosszolgálati eszközök a nemzetközi bűnügyi együttműködésben

Dr. Mészáros Bence, egyetemi tanársegéd, Büntető Eljárásjogi és Kriminálisztikai Tanszék, Pécs, bence@ajk.pte.hu

A tanulmány rövid áttekintés ad a nemzetközi bűnügyi együttműködés rendszerének felépítéséről, valamint bemutatja az azt szabályozó magyarországi jogi normákat. Különös figyelmet szentel a nemzetközi bűnügyi együttműködésben alkalmazott azon intézmények bemutatására, amelyek közös jellemzője, hogy az érintett tudta nélkül kerülnek alkalmazásra, ezért titkosszolgálati eszköznek minősülnek. A cikk elemzi a nemzetközi együttműködés alapján végzett titkos információgyűjtés szabályait, annak bírói engedélyhez kötött és nem kötött formáit, valamint bemutatja a határokat átlépni képes egyéb operatív nyomozati cselekményeket is, úgymint az ellenőrzött szállítást,

a fedett nyomozó alkalmazását, a bűnüldöző szervvel együttműködő személy igénybevételét, valamint a megfigyelést.

Kulcsszavak: nemzetközi bűnügyi együttműködés, titkosszolgálati eszközök, ellenőrzött szállítás, fedett nyomozó, megfigyelés

A magyar és a horvát pénzmosás elleni rendszer főbb jellemzői

Dr. habil. Gál István László, egyetemi adjunktus, Büntetőjogi Tanszék, Pécs, gal@ajk.pte.hu

Igor Vuletić, mag.iur., egyetemi tanársegéd, Büntetőjogi Tudományok Tanszék, Eszék, ivuletic@pravos.hr

A pénzmosás napjaink globális világának jellemzője, amelynek minden politikai és gazdasági rendszerben komoly következményei vannak. A pénzmosás emellett közvetlen kapcsolatban áll a szervezett bűnözéssel, terrorizmussal, embercsempészettel, kábítószerekkel és a gazdasági bűncselekményekkel. Mivel ezek mind súlyos bűncselekmények, megállapítható, hogy a pénzmosás minden társadalomban óriási probléma, amely nagyon is jelen van az olyan posztkommunista államokban mint Magyarország és Horvátország. Mindkét államban lezajlott az átmeneti időszak, és az alatt a gazdasági bűnözés és a szervezett bűnözéssel foglalkozó csoportok száma jelentősen megnövekedett. A tanulmányban Szerzők feltárják a magyar és a horvát pénzmosás elleni rendszerek alapvető jellemzőit és azokat az intézkedéseket, amelyeket e rendszerek fejlesztése érdekében fogadtak és fogadnak el.

Kulcsszavak: pénzmosás, pénzmosás elleni egyezmény, megelőzés, büntetés

5. szekció: Magyarország és Horvátország megítélése külső és belső nézőpontból

Bővítés: Az EU külkapcsolatok terén elért legsikeresebb politikája?

Dr. Takács Tamara, PhD, egyetemi adjunktus, Utrecht University, School of Law, t.takacs@uu.nl

A bővítést gyakran az EU külkapcsolatainak egyik legsikeresebb, ha nem a legsikeresebb eseteként emlegetik. E politika sikere azon alapul, hogy az EU mennyire tartja tiszteletben csatlakozási kritériumokat, és azokat milyen konzekvensen követeli meg a csatlakozni szándékozó államoktól. A közép és kelet európai államok csatlakozásának előkészítésekor az EU speciális politikai, gazdasági, jogi és intézményi kritériumokat fektetett le. E feltételek meghatározása és kikényszerítése segítette az Uniót ezen értékek konszolidálásában és reformjában a saját belső rendszerében is. Kölcsönösen együttható kapcsolat áll fenn a csatlakozó államok demokratizálódása, modernizációja és stabilizációja, illetve az EU belső „uniós elvei” között.

Kulcsszavak: bővítési politika, koppenhágai kritériumok, alapvető jogok

EU bővítés és transzatlanti kapcsolatok

Anand A. Shah, MA, JD, Advisory Council member and former Senior Research Associate, Public International Law & Policy Group (PILPG)

Az Egyesül Államoknak az uniós integráció és bővítés irányába megmutató, évtizedek óta fennálló támogatása az USA külpolitikájának központi eleme marad a napjainkban kifejezésre juttatott azon félelmek ellenére, hogy az EU felemelkedő nagyhatalomként az Egyesül Államoknak riválisa lehet. A kibővített Európa támogatása két alapvetően gazdasági és stratégiai megfontoláson nyugszik. Az USA számára megnyíló nagyobb piac mellett az új tagállamok felvétele szükségessé teheti az alapvető uniós politikáknak (pl. a Közös Mezőgazdasági Politikának) az USA számára kedvező

újrágondolását. Stratégiai szempontból a kibővült Európa kiterjeszti az EU „[politikailag] stabil sziget” jellegét, és – a gazdasági vonatkozásokhoz hasonlóan – az újabb tagállamok álláspontjai az USA külpolitikai célkitűzéseire közelebb állhatnak. Míg Horvátország csatlakozásának USA általi támogatása nem vitatott, a Törökországgal szembeni támogatás kifejezésre juttatása kritikát váltott ki a tagállamok részéről.

Kulcsszavak: transzatlanti kapcsolatok, NATO, biztonság-politika, csatlakozási fordulók

2010 szeptember 18, szombat – Tudásközpont

6. szekció: Magánjog

1. panel

Egyes angolszász eljárásjogi intézmények tesztje az Európai Bíróság gyakorlatában

Prof. Dr. Kecskés László egyetemi tanár, Polgári Jogi Tanszék,
Pécs kecskeslaszlo@ajk.pte.hu

Dr. Kovács Kolos doktorandusz hallgató, Polgári Jogi Tanszék,
Pécs kovacskolos@ajk.pte.hu

Az Európai Unió megfelelő működéséhez nélkülözhetetlen a tagállamonként eltérő jogi szabályozások funkcionális közelítése, a jogharmonizáció. Ezen folyamatban külön kihívást jelent mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó számára a kontinentális jogoktól sok esetben koncepcionálisan eltérő angolszász jogintézmények uniós joghoz való közelítése. A tanulmányban az Európai Bíróság esetjogából merítve két angolszász eljárásjogi jogintézmény – az anti-suit injunction és a default judgment – tesztjét ismertetjük.

Kulcsszavak: Brüsszeli Egyezmény, Brüsszel I. rendelet, Európai Bíróság, anti-suit injunction, freezing order, disclosure order, unless order, default judgment

Az előzetes döntéshozatali eljárás megvalósítása az új tagállamok jogrendszerében és a Horvátország mint új tagállam számára leszűrhető tapasztalatok

Tunjica Petrašević, mag.iur., egyetemi tanársegéd, Alkotmányjogi és Politikai Tudományok Tanszék, Eszék, tpetrase@pravos.hr

A tanulmány az előzetes döntéshozatali eljárás „új” tagállamok általi megvalósítását tárgyalja, különös tekintettel Magyarországra és Szlovéniára. Az előzetes döntéshozatali eljárást az EU működéséről szóló szerződés 267. cikke szabályozza, és a legfőbb célja az uniós jog

egységes alkalmazásának biztosítása a tagállamokban. Számos kutató elemzi ezt az eljárást szupranacionális szinten az Európai Bíróság (EB) előtti eljárásban, ugyanakkor az előzetes döntéshozatal más aspektusait, azaz a nemzeti szintet és a nemzeti bíróságoknak ebben az eljárásban betöltött szerepét figyelmen kívül hagyják. A szupranacionális szinten tökéletesen kialakított rendszer – amely jelentősen függ az EB és a nemzeti bíróságok közötti hatékony együttműködésen – semmit sem ér, ha a nemzeti bíróságok nem kezdeményezik az előzetes döntéshozatali eljárást. Emiatt a tanulmány összehasonlító szempontból tekinti át és elemzi az előzetes döntéshozatali eljárást nemzeti szinten, rámutat az alkalmazásával összefüggő néhány általános problémára, majd javaslatot tesz arra nézve, hogy hogyan lehetne azt a leghatékonyabb módon bevezetni az új tagállamban, Horvátországban.

Kulcsszavak: előzetes döntéshozatali eljárás, tagállamok nemzeti bíróságai, Európai Unió, az EU Bírósága

Európai igazságügyi együttműködés határon átnyúló családi ügyekben

Doc.dr.sc. Mirela Župan egyetemi docens, Nemzetközi Jogi Tudományok Tanszék, Eszék, mzupan@pravos.hr

A családi élet nemzetköziesedése a családokat is “átemeli” a határokon, tehát a családtagokat érintő jogi szabályozást sem lehet megfelelően a nemzeti jogi kereteken belül megoldani. A történelem során különféle nemzetközi szervezetek jelentős lépéseket tettek igazságügyi együttműködés kialakítására a határon átnyúló családi ügyekben. Mégis, regionális szinten az Európai Közösség e területen megnyilvánuló tevékenysége volt eddig a legintenzívebb. A határon átnyúló családi ügyekben való európai együttműködés mozgatórugója a nemzetközi magán- és eljárásjog egységesítése, és annak sikere két rendelethez kötött: Brüsszel II bis rendelet (2003) and tartási kötelezettségről szóló rendelet (2009). Szerző bemutatja az EK-nak az e terület szabályozására vonatkozó jogi és politikai felhatalmazását, ismerteti a kölcsönös elismerés elvét, amely az európai igazságügyi térség alapja, ahol a határozatok szabad áramlása garantált. Megállapítja a határon átnyúló családi ügyekben való európai együttműködés alapvető összetevőit, és áttekintést ad az egységesített jogi szabályozásról, illetve kiemeli az emberi jogi megfontolások fontosságát az együttműködés e területén.

Szerző megjegyzi, hogy a nemzetközi magánjog klasszikus módszerei mellett a kortárs határon átnyúló családi ügyekben való európai együttműködés a központi hatóságok és a kiterjesztett igazságszolgáltatási hálózaton nyugszik. Végül szerző a Brussels II bis Regulation és a Maintenance Regulation részletesebb elemzésekor azok fontosabb rendelkezései tekintetében költség-haszon elemzést végez.

Kulcsszavak: a családi jog európaizálódása, kölcsönös elismerés elve, nemzetközi joghatóság, elismerés és kikényszerítés, alkalmazandó jog, központi hatóság, igazságszolgáltatási hálózat

Horvát aggodalmak és magyar tapasztalatok a munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatban

Dr. Kovács Erika, PhD, igazgató, Összehasonlító és Európai Munkajogi Intézet, Pécs, dr.erika.kovacs@googlemail.com

Doc.dr.sc. Mario Vinković, egyetemi docens, Munkajogi és Társadalombiztosítási Jogi Tanszék, Eszék, mvinkovi@pravos.hr

Az Európai Unió négy alapszabadsága közé tartozik a személyek szabad mozgáshoz való joga, amelynek egyik lényeges eleme a munkavállalók ilyen tartalmú joga. Az Európai Unió állampolgárainak alapvető joga, hogy szabadon mozogjanak az Unión belül, és ez a jog élesen megkülönbözteti őket a harmadik országokból gazdasági céllal érkező bevándorlóktól. A Magyar Köztársaság egy nagyszabású bővítés keretében 2004-ben vált az Európai Unió tagjává, és az azóta eltelt időben tapasztalatokat szerzett a munkavállalók szabad mozgásával kapcsolatosan. Szomszédja, a Horvát Köztársaság jól halad a csatlakozást előkészítő tárgyalásokon, és nemzeti jogrendszerének a közösségi joggal történő harmonizációjával összhangban a teljes jogú taggá válása 2012-re vagy 2013-ra várható. A taggá válás előestéjén Horvátország a munkavállalók szabad mozgásával összefüggésben számos kihívás elé néz és számos jogos kérdés is felvetődik, így például az, hogy milyen hatással lesz a szabad mozgás elvének megvalósítása a horvát nemzeti munkaerő-piacra, mennyiben lehet számítani a horvát állampolgárok tömeges munkavállalására egy másik tagállamban, illetve a többi tagállam állampolgárainak munkavállalására Horvátországban. Várható, hogy jelentős számú képzett horvát munkavállaló el fogja hagyni Horvátországot, amely egy viszonylag kis ország magas munkanélküliségi rátával, és így folytatódni fog az a tendencia, amely a

90'-es évek instabil, átmeneti és háború által beárnyékolat időszakában kezdődött. A Magyar Köztársaságnak a szabad mozgás terén szerzett tapasztalatai jelentősek és – szomszédos államról révén szó – választ nyújthatnak a nyitott kérdésekre, vagy legalábbis alapot szolgáltathatnak a jövőben várható tendenciák jobb megítélésére.

Kulcsszavak: a munkavállalók szabad mozgása, gazdasági célú migráció, munkaerő piac, előcsatlakozás

2. panel

A több résztvevős perek és jogi segítségnyújtás

Dr. Király Lilla, egyetemi adjunktus, Polgári Eljárásjogi és Jogszociológiai Tanszék, Pécs, kiralyli@ajk.pte.hu

Paula Stojčević, mag.iur., egyetemi tanársegéd, Polgári Jogi Tanszék, Eszék, pstojcev@pravos.hr

E tanulmány célja, hogy bemutassa a kollektív jogérvényesítés jelenleg meglévő szabályozó mechanizmusainak sokszínűségét az Európai Unióban és azon túlmenően is. A téma középpontjában az azonos jogvitában érdekelt csoportok kollektív jogérvényesítési modelljeinek, valamint az azokhoz kapcsolódó jogi segítségnyújtás bemutatása áll. A különböző jogrendszerek kollektív jogvédelmi megoldásainak hasonlóságai és különbségei, előnyei és hátrányai a különböző modellek (holland, finn, német, angol, magyar, amerikai és horvát) elemzésével kerülnek ismertetésre, elsősorban a kollektív jogérvényesítés és jogi segítségnyújtás közötti kapcsolat szemszögéből. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a polgári peres eljárás, amely egykor elsősorban a két fél (egyén) közötti peres eljárásra korlátozódott, egyre inkább – látványosan – a kollektív jogvédelem felé mozdul el. A több résztvevős (csoportos) peres eljárás fő előnye, hogy az egyének nagyobb számára teszi lehetővé a költség hatékony eljárás lefolytatását, ezzel megkönnyítve a „joghoz jutást”, azoknak, akik egyénileg nem engedhetnék meg maguknak a perindítást. A kollektív jogvédelemnek egy még szélesebb körű áttekintése indokolt az EU közösségi jogán belül: az európai országok jogrendszereiben jelenleg is létező csoportos keresetekre vonatkozó rendelkezések és a jogi segítségnyújtás szabályozásának összehangolása javasolt, amely az eljárás

fejlesztésének hatékony eszköze lehetne, de ez idáig még nem kapott megfelelő figyelmet.

Kulcsszavak: több résztvevős peres eljárás, csoportos kereset, fogyasztóvédelem, bírósághoz való hozzáférés, jogsegély

Fogyasztóvédelmi jog az Európai Unióban, de lege lata de lege ferenda

Dr.sc. Dubravka Akšamović, egyetemi adjunktus, Kereskedelmi Jogi Tanszék, Eszék, daksamov@pravos.hr

Dr. Márton Mária, egyetemi tanársegéd, Gazdasági és Kereskedelmi Jogi Tanszék, Pécs, martonm@ajk.pte.hu

A tanulmány célja, hogy összefoglalja az Európai Közösség fogyasztóvédelmi jogának legújabb fejlődési irányait. Az európai integráció kezdetekor e fogyasztóvédelmi jog és politika a belső piachoz kapcsolódó törekvésekhez tartozott, mára azonban független és az egyik legfontosabb politikává vált.

Az európai uniós szintű harmonizáció legfőbb célja az volt, hogy minimalizálja, vagy lehetőség szerint csökkentse a tagállamok fogyasztóvédelmi jogában megtalálható különbségeket. A belső piac létrehozásának és működtetésének egyik fő akadályja az volt, hogy az egyes tagállamok fogyasztóvédelemre vonatkozó jogi szabályozása és annak színvonala nagymértékben eltért egymástól. Ennek következtében különböző szabályozó és egyéb intézkedések meghozatalára került sor, ezzel kínálva megoldást a fent említett problémákra. A komoly jogalkotási és egyéb intézkedések megtétele ellenére a fogyasztóvédelmi jog mégis nagymértékben különbözik egyes tagállamok tekintetében. Ennek miéértjére a szerzők e tanulmány keretei között próbálnak választ találni. Emellett céljuk, hogy bemutassák a hatályos Közösségi fogyasztóvédelemre vonatkozó szabályozást és annak jövőbeli fejlődési irányvonalait. A tanulmány utolsó részében a szerzők áttekintést adnak a fogyasztóvédelem magyarországi és horvátországi helyzetéről.

Kulcsszavak: fogyasztóvédelem, európai jog, minimum vs. maximum harmonizáció, Európai Fogyasztói Szerződési Jog rendelet

Az ellenséges vállalatfelvásárlás európai szabályai

Dr. Kecskés András, egyetemi tanársegéd, Gazdasági és Kereskedelmi Jogi Tanszék, Pécs, kandras@ajk.pte.hu

A vállalatfelvásárlások szabályozása a felszínre kerülő érdekkonfliktusok miatt a felelős társaságirányítás és a tőkepiaci jog egyik rendkívül fontos, ugyanakkor összetett területe. Az Európai Bizottság szintén felismerte ezt, és a tagállamok közötti egyenlő játéktér biztosítása érdekében irányelv megalkotását tűzte célul. Az ennek elfogadásához szükséges tizenöt év és a szabályozásban megfigyelhető számos kompromisszum ugyanakkor a tagállamok által folytatott érdekérvényesítés híres példája lett. Sajnálatos, hogy e törekvések alkalmasak lerontani egy koncepció hatékonyságát, és korlátozott harmonizációhoz vezethetnek. Nem szabad megfeledkeznünk ugyanakkor arról, hogy az irányelv számos rendelkezése komoly újítást jelent.

Kulcsszavak: vállalatfelvásárlás, egyenlő játéktér, kötelező ajánlattétel, neutralitási szabály, áttörési szabály, opcionáltság, reciprocitás, kizorítási jog, eladási jog

Sažeci

16. rujna 2010., četvrtak

Sesija 1: Zaštita okoliša i ljudska prava

Panel 1 – Aula

Pojavnost zaštite okoliša u dva Ustava – primjer Mađarske i Hrvatske

Dr. Attila Pánovics, PhD, viši asistent, Katedra međunarodnog i europskog prava, Pečuh, panovics@ajk.pte.hu

Doc. dr. sc. Rajko Odošić, docent, Katedra gospodarskih znanosti, Osijek, rodobasa@pravos.hr

Čovječanstvo je suočeno s nizom kriza, a one nameću ogromne poteškoće kako današnjim tako i budućim generacijama. Trenutno je posebno izražena ekološka kriza, jer priroda više nema dopunskih kapaciteta za vlastito obnavljanje. Istina, ljudi se diljem svijeta sve više brinu oko ekološke problematike i traže brza i učinkovita rješenja, iako često jasno ne vide uzroke ovog globalnog i kompleksnog fenomena. Potreba za međunarodnom suradnjom u području zaštite okoliša pokazuje kako se nacije međusobno mogu približavati. Brojne konferencije i konvencije pokušaji su postizanja suradnje širokog raspona u prevladavanju ekološkog propadanja i osiromašenja, no pri tome ipak nisu ostvareni suštinski pomaci. Ovaj rad razmatra sličnosti i razlike između ekoloških odredbi u ustavima Mađarske i Hrvatske te analizira mogu li se presude mađarskog Ustavnog suda primijeniti i za tumačenje hrvatskog Ustava. Poseban naglasak stavljen je na razmatranje djelovanja ustavnih sudova kao temeljnih komponenti za razvoj ekoloških prava u okviru šire potrage za održivošću. Sekundarni cilj kojem rad teži sastoji se u doprinosu izgradnji svijesti o ekološkim izazovima, kao i otvaranju stručnog dijaloga o široj promociji, osnaživanju i ustavnom inkorporiranju koncepta održivosti i općenito zaštiti okoliša. U tom smislu autori predlažu nekoliko amandmana na tekstove ustava Mađarske i Hrvatske. Usporedba različitih ustavnih odredbi može posebno biti korisna u kontekstu činjenice da se Republika Hrvatska nada ulasku u Europsku uniju 2012. godine i da postoji dobra šansa za završetak pristupnih pregovora s EU tijekom ove godine. Iako je Mađarska članica EU od 1. svibnja 2004. godine, ona

također može imati koristi od – što je moguće ranijeg – priključenja Hrvatske EU. Pored ovoga, nova mađarska Vlada, koja ima dvotrećinsku parlamentarnu većinu, ima namjeru u potpunosti izmijeniti mađarski Ustav tijekom svog mandata, a to znači i promjenu u pogledu ekoloških odredbi.

Ključne riječi: zaštita okoliša, održivi razvoj, nacionalni ustavi, ekološka prava

Održivi razvoj i zaštita okoliša sliva rijeke Dunav s aspekta međunarodnog prava i prava EU

Dr. Zsuzsanna Horváth, PhD, docent, Katedra međunarodnog javnog i europskog prava, Pečuh (Dio I., III., IV.), horvath@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Branislav Malagurski, docent, Katedra međunarodno pravnih znanosti, Osijek (Dio II.), bmalagur@pravos.hr

Održivi razvoj predstavlja temeljno načelo međunarodne, europske i nacionalne politike zaštite okoliša. EU strategije održivog razvoja temelje se na tri stupa: gospodarski razvoj, socijalni razvoj i zaštita okoliša. Jedan od ključnih prioriteta obnovljene strategije jest očuvanje i upravljanje prirodnim resursima, što je u skladu s novom strategijom „EU 2020” čiji je cilj, između ostalog, promidžba učinkovitijeg, „zelenijeg” i konkurentnijeg gospodarstva. Konvencija o zaštiti i održivoj upotrebi rijeke Dunav je najvažniji instrument međunarodne suradnje u upravljanju vodama između država članica EU i ne-članica u slivu rijeke Dunav. Njezin je cilj osigurati da se površinskim i podzemnim vodama upravlja te da se one koriste na održiv i pravedan način. To uključuje očuvanje, poboljšanje i racionalno korištenje voda, preventivne mjere za kontrolu opasnosti od nesreća, uključujući poplava, leda ili opasnih tvari, te mjere za smanjenje onečišćenja Crnog mora iz izvora koji pripadaju slivu rijeke Dunav. Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav (ICPDR), osnovana radi provedbe Konvencije, jest katalizator takve suradnje i upravlja raznim projektima. Ona kroz nedavno odobreni Plan upravljanja slivom rijeke Dunav pridonosi i provedbi Okvirne direktive EU o vodama. Ključni ciljevi te direktive su zaštita ekologije glede voda, jedinstvenih i vrijednih staništa, resursa pitke vode, te vode za kupanje, pri čemu se želi doći do dobrog ekološkog potencijala i kemijskog stanja površinskih i

podzemnih voda. Ova direktiva također zahtijeva usku prekograničnu suradnju između država članica EU i ne-članica u uspostavljanju i provedbi planova i programa riječnih slivova. Nastojanja obalnih država uz Dunav s namjerom zaštite tog, jednog od najvažnijih vodnih tijela Europe, rezultirala su pokretanjem EU strategije za Dunav, jedne makro regionalne strategije, koja se temelji na teritorijalnoj koheziji i suradnji koja treba uključiti sve zainteresirane aktere u Podunavlju. Očekuje se da će EU strategija za Dunav biti operativna nakon što bude odobrena u prvoj polovici 2011. godine. Hrvatska i Mađarska aktivno sudjeluju u pripremnim radovima i na temelju suradnje u okviru IPA programa za prekograničnu suradnju Mađarska-Hrvatska.

Ključne riječi: suradnja u održivom upravljanju vodama, Dunavska konvencija, Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav, Okvirna direktiva EU o vodama, EU strategija za Dunav

Panel 2 – Rektorska konferencijska dvorana

Dvojno državljanstvo i etničke manjine – slučaj Mađarske i Hrvatske

Dr. Adrienne Komanovics, PhD, docent, Katedra međunarodnog javnog i europskog prava, Pečuh, adrienne@ajk.pte.hu

Doc.dr.sc. Nives Mazur-Kumrić, docent, Katedra međunarodno pravnih znanosti, Osijek, nmazur@pravos.hr

Pitanja državljanstva u pravilu ulaze u sferu unutarnje nadležnosti država. Dok su u prošlosti države težile redukciji slučajeva višestrukog državljanstva, radne migracije neslučenih razmjera i veća pojavnost miješanih brakova, kao i nastojanja nekoliko država Srednje i Jugoistočne Europe da ojačaju integraciju matičnih država i njihovih eksternih manjina, doveli su do preispitivanja politike višestrukog državljanstva. Uz to, države Zapadne Europe pokazuju sve više sklonosti prema višestrukome državljanstvu. Prvi dio rada istražuje određene aspekte potonjeg problema, s naglaskom na najnovije izmjene i dopune Zakona o mađarskom državljanstvu koje omogućavaju stjecanje mađarskog državljanstva pripadnicima mađarskog naroda s prebivalištem izvan matične države, bez zahtjeva za stjecanjem mađarskog prebivališta, te na slovačke protumjere na navedeni mađarski zakon. Rad također analizira pitanje postoje li u međunarodnom pravu

pravna pravila kojima se zabranjuje višestruko državljanstvo ili gubitak državljanstva kao rezultat stjecanja državljanstva druge države. Izgledno je da niti jedan od predmetnih pravnih akata ne promovira niti manjinska pitanja niti prijateljske odnose između Mađarske i Slovačke. Drugi dio rada usmjeren je na osobitosti poimanja višestrukog državljanstva u Republici Hrvatskoj. Na primjeru Republike Hrvatske prikazane su specifičnosti pravnog pristupa dvojnog državljanstvu u okolnostima raspada multietničke federacije i nastanka novih država. Analizirane su dosadašnje kodifikacije na bilateralnoj razini i izazovi s kojima se susreće Republika Hrvatska u nastojanju da postigne ravnotežu između prava na dvojno državljanstvo i efektivne zaštite etničkih manjina.

Ključne riječi: višestruko državljanstvo, gubitak državljanstva, sukcesija država, isključivost državljanstva, etničke manjine

Reproduktivni turizam u Europi

Dr. Judit Zeller, PhD, viši asistent, Katedra za ustavno pravo, Pečuh, zellerj@ajk.pte.hu

Izraz “reproduktivni turizam” ili “turizam neplodnosti” upućuje na praksu odlaženja pojedinaca u inozemstvo radi liječenja neplodnosti i dostupnosti zdravstvenih usluga poput, na primjer, oplodnje in vitro, donacije jajnih stanica, izbora djetetova spola, surogat-majčinstva i drugog koje im u domovini nisu osigurane, ne financiraju se ili su eventualno izričito zabranjene. Reproductivni turizam je očigledna posljedica pluralizma karakterističnog za postmoderno društvo koje se u ovom slučaju - čak i u Europi - ogleda u različitim regulatornim modelima. Studija nastoji istražiti uzroke reproduktivnog turizma koji se kriju uglavnom u blažim pravim propisima, većoj terapijskoj učinkovitosti, boljoj dostupnosti stručnjaka i stručnog znanja, odnosno manjim troškovima. S druge strane, ukazuje se na rizike i zabrinjavajuće faktore koji se mogu pojaviti u svezi s reproduktivnim turizmom. To mogu biti ograničavanje reproduktivne slobode, nejednaka mogućnost pristupa zdravstvenim uslugama, komercijalizacija ljudskog tijela i zdravstveni rizici. Zbog spomenutih problema potrebno je ustrojiti zajedničke europske standarde na polju reproduktivnih postupaka, što zagovara i autor.

Ključne riječi: reproduktivni turizam, in vitro fertilizacija, reproduktivna autonomija, zdravlje, tehnologija

Sesija 2: Vladavina

Panel 1 – Rektorska konferencijska dvorana

Hrvatsko zakonodavstvo u austro-ugarskom carstvu poslije hrvatsko-ugarske nagodbe 1868.

Višnja Lachner, mag.iur., asistentica, Katedra Pravno-povijesnih znanosti, Osijek, vlachner@pravos.hr

Dr. Zsuzsanna Peres, PhD, viši asistent, Katedra za pravnu povijest, Pečuh, peres@ajk.pte.hu

Prof.dr.sc. Josip Vrbošić, redoviti profesor, Katedra Pravno-povijesnih znanosti, Osijek, jvrbosic@pravos.hr

Ovaj članak govori o ustavnom sustavu Hrvatsko-ugarske nagodbe iz 1868., posebice dijela koje se tiče zakonodavstva. Unutar navedene teme cilj je istaknuti zajedničko povijesno razdoblje dviju zemalja koje su više od 800 godina bile u partnerskom odnosu, čak i prije 1868. godine. Prema Zakonskom članku 30. iz 1868. u Ugarskoj i Zakonskom članku 1. iz 1868. ustavni odnosi ovih zemalja bili su promijenjeni. Nagodbenim zakonom utvrđeni su zajednički poslovi između Ugarske i Hrvatske koji su trebali biti doneseni kao zajednički u Ugarskom parlamentu uz sudjelovanje hrvatskih saborskih izaslanika. Budući da je Hrvatsko-ugarska nagodba iz 1868. bila posljedica Austro-ugarske nagodbe donesene Zakonskim člankom 12. iz 1867., i budući da su poslovi koji su bili zajednički između Austrije i Ugarske postali zajednički i između Ugarske i Hrvatske, hrvatski su zastupnici također dobili mjesto u ugarskoj delegaciji. Za poslove koji nisu bili određeni kao zajednički između dviju zemalja bio je zadužen Sabor kao autonoman zakonodavni organ Hrvatske. Drugi dio članka govori o autonomnom zakonodavnom djelovanju Hrvatskog sabora za vrijeme Austro-Ugarskog carstva.

Ključne riječi: nagodba 1868., zajednički poslovi, ugarski parlament, delegacije, Sabor, autonomno zakonodavstvo

Uloga nacionalnih parlamenata u Europskoj uniji nakon Lisabonskog sporazuma

Dr. Mohay Ágoston, asistent, Katedra za međunarodno i europsko pravo, Pečuh, mohay@ajk.pte.hu

Dr. Tamara Takács, PhD, docent, Utrecht University School of Law, t.takacs@uu.nl

Nacionalni parlamenti država članica se, uz Europski parlament, mogu smatrati jamcima demokratske kontrole u Europskoj uniji. Lisabonskim sporazumom nacionalnim su parlamentima osigurana nova prava koja im omogućavaju intenzivnije sudjelovanje u poslovima Unije. Pravo značenje tih novih mogućnosti potrebno je pojedinačno ispitati; potrebno je obratiti pažnju i na to u kolikoj mjeri nacionalna zakonodavstva pokazuju sklonost za intenzivniju suradnju u funkcioniranju EU.

Ključne riječi: nacionalni parlamenti, Lisabonski ugovor, supsidijarnost

Referendumi europskih država koji se tiču EU

Dr. Eszter Karoliny, rapporteur za pravo Europske unije, Europski dokumentacijski centar, Pečuh, karoliny@ajk.pte.hu

Neposredna demokracija kao način donošenja odluka ima značajnu povijest, kako u pravnoj tako i filozofskoj tradiciji Europe. Od početaka europskog integracijskog procesa koji je uslijedio po završetku Drugog svjetskog rata države članice EZ smatrale su demokraciju jednom od zajedničkih vrijednosti. U nekoliko je država članica političko okružje, javno mnijenje ili ustavna tradicija u određenim trenucima integracijske povijesti zahtijevala da se javnim glasovanjem potvrdi odluka koja se tiče EU, a donijela ju je politička elita. Ovaj članak nabraja sve takve referendume i nastoji opisati njihovu pravnu i političku pozadinu kao i njihove trenutne i dugoročne učinke; također progovara o referendumima koji se tiču EU održanim u trećih državama.

Ključne riječi: Europska unija, referendum, neposredna demokracija, politika, ustavnost, ustavno pravo, države članice

Panel 2 – Aula

Elektronički upravni postupak u Mađarskoj i Hrvatskoj

[Doc.dr.sc. Boris Bakota](#), docent, Katedra upravnih znanosti, Osijek, bbakota@pravos.hr

[Dr. Adrián Fábíán, PhD](#), viši asistent, Katedra za upravno pravo, Pečuh, fabiana@ajk.pte.hu

[Doc.dr.sc. Boris Ljubanović](#), docent, Katedra upravnih znanosti, Osijek, borislj@pravos.hr

Razvitak informacijske i komunikacijske tehnologije ima značajan učinak na upravni postupak. Rad proučava pravni okvir za primjenu informacijske i komunikacijske tehnologije u mađarskoj i hrvatskoj javnoj upravi, posebice u upravnome postupku. Raščlanjuju se postupovne odredbe koje dopuštaju korištenje dostignuća moderne tehnologije u javnoj upravi, kao i obveze koje mogućnosti korištenja informacijske i komunikacijske tehnologije u upravnome postupku nameću tijelima javne uprave.

Ključne riječi: javna uprava, upravni postupak, e-uprava, e-informacija, nova javna uprava, informacijska i komunikacijska tehnologija

Dobra vladavina na regionalnoj razini

[Prof.dr.sc. Zvonimir Lauc](#), redoviti profesor, Katedra ustavnih i političkih znanosti, Osijek, zlauc@pravos.hr

[Dr. Péter Tilk, PhD](#), docent, Katedra ustavnog prava, Pečuh, tilk@ajk.pte.hu

Europa država sve više postaje Europa regija, čime se prevladava hipoteza nastajanja europskih država. U integriranoj Europi, osobito u Europskoj uniji, sve se više prepoznaje važnost regionalnog razvoja kao oblika optimalnog društvenog razvoja. Ekonomska i socijalna kohezija su iskaz solidarnosti između država članica i regija u Europskoj uniji. Cilj je uravnoteženi razvoj unutar EU, koji smanjuje strukturalne razlike između regija i promiče jednake mogućnosti za sve. Upravo se ekonomska i socijalna kohezija suštinski implementira kroz regionalnu politiku (policy) u EU. Dobra vladavina (good governance) se odnosi na pravila, postupke i ponašanja koji utječu na način na koji se ovlasti

ostvaruju na svim razinama (lokalnoj, regionalnoj, državnoj, nadržavnoj), posebice što se tiče otvorenosti, sudjelovanja, odgovornosti, učinkovitosti i koherentnosti. Tih pet "načela dobre vladavine" osnažena su načelom supsidijarnosti i razmjernosti.

Republika Hrvatska kao kandidat za punopravno članstvo u EU, između ostalog, usvojila je Strategiju regionalnog razvoja, radi kompatibilnosti s regionalnom politikom EU. Autor analizira Strategiju s aspekta dobre vladavine i sugerira "konstitucionalni inženjering" gdje bi alopoietično oblikovanje institucija bilo korigirano autopoietičnim oblikovanjem.

Ključne riječi: dobra vladavina, regionalni razvoj, županije, lokalna i regionalna samouprava, autopoiesis

Sustav financiranja i proračun jedinica lokalne i područne (regionalne samouprave)

[Emina Konjić, mag.iur.](#), asistent, Katedra financijskih znanosti, Osijek, ekonjic@pravos.hr

[Prof.dr.sc. Renata Perić](#), izvanredni profesor, Katedra financijskih znanosti, Osijek, rperic@pravos.hr

[Dr. Csaba Szilovics, PhD](#), docent, Katedra financijskog prava, szilo@ajk.pte.hu

[Dr. Zsombor Ercsey](#), mlađi predavač, Katedra financijskog prava, Pečuh, zsombor@ajk.pte.hu

Rad se bavi prihodima jedinica lokalne i regionalne samouprave, fokusirajući se pritom na problem poreznih prihoda te povezanih vrsta poreza. Nadalje, u radu se prikazuje složen pristup različitih struktura državnih i lokalnih poreza. Sukladno tome, nudeći komparativnu analizu i prezentirajući uvjete Europske unije te povezujući iskustva, rad donosi osnovne elemente hrvatskog i mađarskog poreznog sustava. Određene karakteristike lokalnih i državnih poreza te njihove posebnosti, kao i primijenjene funkcionalne razlike također su raščlanjene, dok je mišljenje poreznih obveznika objašnjeno. Uzimajući u obzir gore navedeno, znanstveni je doprinos rada u tome što omogućuje osnovu za daljnje istraživanje razvoja poreznih sustava.

Ključne riječi: porezni sustav, usporedba, fiskalne razine

Pravni lijekovi u mađarskom i hrvatskom izbornom sustavu

Dr. habil. Tímea Drinóczi, viši asistent, Katedra ustavnog prava,
Pečuh, drinoczi@ajk.pte.hu

Mr.sc. Mato Palić, asistent, Katedra ustavnih i političkih znanosti,
Osijek, mpalic@pravos.hr

Pravo na pravni lijek je definirano kao temeljno pravo u mađarskom i hrvatskom Ustavu, kao i u praksi ustavnih sudova. Pravo na pravni lijek, kao temeljno pravo, dostupno je u ustavnim sustavima navedenih država protiv izvansudskih odluka državnih tijela. Autori donose pregled sličnosti i razlika u regulatornoj osnovi ovog temeljnog prava i opisuju neke značajnije aktualne slučajeve.

Ključne riječi: pravo na pravni lijek, izborni sustav, izborna tijela, sudsko preispitivanje, prigovor, žalba

Solidarnost u Ustavu, i dalje?

Dr. Nóra Chronowski, PhD, docent, Katedra za ustavno pravo,
Pečuh, chron@ajk.pte.hu

Studija traži odgovor na pitanje kako se načelo solidarnosti može interpretirati s aspekta ustavnog prava. Uz to, kao preliminarno pitanje, istražuje osnovno značenje pojma solidarnosti, odnosno donosi pregled relevantnosti načela solidarnosti s gledišta drugih znanstvenih područja. Nakon toga se, s pravnog aspekta, istražuje postojanje ustavne određenosti pojma solidarnosti, odnosno razmatra se pitanje može li se solidarnost u demokratskoj pravnoj državi smatrati pravnom, ustavnom vrijednošću i pojavljuje li se u sadržaju pravne norme ili u argumentaciji ustavnih sudova.

Ključne riječi: ustav, solidarnost, kriza, globalizacija, kohezija

17. rujna 2010., petak – Aula

Sesija 3: Mobilnost studenata

Međunarodna mobilnost studenata kao pokretač modernog sveučilišnog obrazovanja: hrvatsko i mađarsko iskustvo s Erasmus programom

Prof.dr.sc. Nihada Mujić, redovita profesorica, Katedra
gospodarskih znanosti, Osijek, nmujic@pravos.hr

Prof.dr.sc. Ivana Barković, redovita profesorica, Katedra
gospodarskih znanosti, Osijek, barkovic@pravos.hr

Mr.sc. Martina Mikrut, asistentica, Katedra metodološko-
informatičkih znanosti, Osijek, mmikrut@pravos.hr

Brigitta Szabó, Ured dekana, Pečuh, brigitta@ajk.pte.hu

U vrijeme pojačane globalizacije i internacionalizacije međunarodna mobilnost studenata smatra se sastavnim dijelom modernog sveučilišnog obrazovanja. Prema uvriježenoj definiciji, međunarodna mobilnost studenata je bilo koji oblik međunarodne mobilnosti koji se odvija tijekom visokoškolskog studija studenta. Posebno važan aspekt ove mobilnosti je *međunarodna razmjena studenata* koja se intenzivirala potrebom za međunarodnim obrazovanjem, a koje je potrebno da bi se postigao uspjeh u sve više globaliziranom društvu i gospodarstvu. Europska unija (EU) prepoznala je međunarodno obrazovanje i usavršavanje te mobilnost studenata kao korisne instrumente u stvaranju društva/gospodarstva utemeljenog na znanju te je, između ostaloga, pokrenula Erasmus program 1987. godine s ciljem povećanja mobilnosti studenata unutar EU. Od 2007. godine Erasmus program postao je dio Programa cjeloživotnog učenja EU. Svrha je ovog rada raspraviti o iskustvima s programom Erasmus na Sveučilištu u Osijeku i na Sveučilištu u Pečuhu, analizirati stavove studenata Pravnog fakulteta u Osijeku o međunarodnoj razmjeni studenata te sugerirati načine promocije ideje o međunarodnoj razmjeni studenata putem Erasmusa i sličnih programa, a koji se prepoznaju kao istinski pokretači modernizacije institucija visokog obrazovanja i obrazovnog sustava u Europi. Za potrebe rada provedena je anketa među studentima Pravnog fakulteta u Osijeku. Rezultati ankete pokazuju da je međunarodna

mobilitet studenata Pravnog fakulteta u Osijeku uglavnom uvjetovana društvenim i afirmativnim motivima što odgovara i rezultatima međunarodnih istraživanja te da na motivaciju studenata ne utječu geopolitički i socio-demografski uvjeti. S obzirom da Sveučilište u Pečuhu ima dvanaest (12) godina iskustva s upravljanjem i koordiniranjem Erasmus programa, ono može poslužiti kao dobar model Sveučilištu u Osijeku o tome kako intenzivnije iskoristiti sve prednosti koje Erasmus program nudi.

Ključne riječi: međunarodna mobilnost studenata, Erasmus program, motivi mobilnosti

Sesija 4: Kazneno pravo

Pojavni oblici počiniteljstva i sudioništva u mađarskom i hrvatskom kaznenom pravu

Prof.dr.sc. Igor Bojanić, profesor, Katedra kazneno-pravnih znanosti, Osijek, ibojanic@pravos.hr

Dr. Piroska Rózsa doktorant, Katedra za kazneno pravo, Pečuh, rozsa@ajk.pte.hu

U članku se pobliže obrađuju odredbe o počiniteljstvu i sudioništvu u mađarskom i hrvatskom kaznenom pravu. Takve su odredbe od središnje važnosti u okviru šireg problema sudjelovanja više osoba u počinjenju kaznenog djela. U svrhu poredbene analize, autori prikazuju i raspravljaju pojedine vrste počiniteljstva (neposredno počiniteljstvo, posredno počiniteljstvo i supočiniteljstvo) i sudioništva (poticanje i pomaganje), kao i ostale važne odredbe u vezi sa sudjelovanjem više osoba u počinjenju kaznenog djela. U zaključku se ističu glavne razlike i sličnosti između dva kaznenopravna sustava u spomenutom području. Sadržaji članka, osim njihove uporabljivosti za teoretičare na poredbenopravnoj razini, mogu utjecati i na zakonodavca u pravcu eventualnih promjena u kaznenom zakonodavstvu de lege ferenda.

Ključne riječi: neposredni počinitelj, posredni počinitelj, supočinitelj, poticatelj, pomagač, zločinačka organizacija

Pravne karakteristike Europskoga uhidbenog naloga, njegova implementacija u Mađarskoj i njegova buduća implementacija u Hrvatskoj

Dr. sc. Anita Blagojević, viši asistent, Katedra ustavnih i političkih znanosti, Osijek, ablagoje@pravos.hr

Dr. habil. Csongor Herke docent, Katedra kaznenoga procesnog prava i forenzičke znanosti, Pečuh, herke@ajk.pte.hu

Dr. Ágoston Mohay, asistent, Katedra međunarodnoga javnog i europskog prava, Pečuh, mohay@ajk.pte.hu

Zadaća je ove studije analizirati jedan od najambicioznijih projekata Europske unije na području pravosudne suradnje u kaznenim stvarima. Europski uhidbeni nalog (EUN) usvojen je 2002. godine pod formalnim nazivom Okvirna odluka o Europskom uhidbenom nalogu i postupcima predaje između država članica, s glavnim ciljem ubrzanja i pojednostavljenja predaje počinitelja teških kaznenih djela. Rad čine tri dijela. U prvom dijelu rad se bavi kratkim opisom povijesnih okolnosti usvajanja Okvirne odluke o EUN-u, kao i pravnom prirodom Okvirne odluke i temeljnim karakteristikama EUN-a. Drugi dio rada fokusiran je na implementaciju EUN-a u mađarskom pravu, dok se njegov treći dio bavi relevantnom situacijom u Republici Hrvatskoj, odnosno budućom implementacijom EUN-a u Hrvatskoj.

Ključne riječi: Europski uhidbeni nalog, okvirna odluka, implementacija, Opća uprava za pravosuđe i unutarnje poslove, međunarodna suradnja u kaznenim stvarima

Sredstva tajnih službi u međunarodnoj suradnji u kaznenim stvarima

Dr. Bence Mészáros, asistent, Katedra za kazneno procesno pravo i kriminalistiku, Pečuh, bence@ajk.pte.hu

Rad daje kratak pregled sustava međunarodne suradnje u kaznenim stvarima te predstavlja mađarske pravne norme koje reguliraju tu suradnju. Posebnu pažnju poklanja predstavljanju onih instituta angažiranih u međunarodnoj suradnji u kaznenim stvarima koje karakterizira primjena bez znanja osoba na koje se iste primjenjuju, a zbog čega se kvalificiraju instrumentima tajnih službi. Članak analizira

pravila tajnog prikupljanja podataka temeljenog na međunarodnoj suradnji, odnosno njihovu vezanost ili nevezanost uz prethodnu sudačku dozvolu, i predstavlja druge operativne istražne radnje kao što su kontrolirane isporuke, angažiranje prikrivenog istražitelja, korištenje usluge osobe koja surađuje s organom kaznenog progona i prisмотрe.

Ključne riječi: međunarodna suradnja u kaznenim predmetima, sredstva tajnih službi, kontrolirana dostava, prikriveni agenti, nadzor

Glavne značajke mađarskog i hrvatskog sustava za sprječavanje pranja novca

Dr. habil. István László Gál viši asistent, Katedra kaznenog prava, Pečuh, gal@ajk.pte.hu

Igor Vuletić, mag.iur asistent, Katedra kazneno-pravnih znanosti, Osijek, ivuletic@pravos.hr

Pranje novca je danas globalni fenomen s vrlo teškim posljedicama za politički i ekonomski sustav svake zemlje. To je, također, fenomen koji je izravno povezan s organiziranim zločinačkim skupinama, trgovinom drogama, trgovinom ljudima, gospodarskim kriminalitetom i terorizmom. Uzevši u obzir da su to vrlo teški oblici kaznenih djela, možemo reći da je pranje novca velik problem za svako društvo. Taj problem je posebice prisutan u postkomunističkim zemljama, poput Mađarske i Hrvatske. Te su zemlje prošle kroz proces tranzicije. Tijekom tog procesa zabilježen je značajan porast gospodarskog kriminaliteta i razvoj organiziranih kriminalnih skupina. Ovaj rad će pokazati glavne značajke mađarskog i hrvatskog sustava za sprječavanje pranja novca i mjere koje se poduzimaju za daljnje unaprjeđenje spomenutih propisa.

Ključne riječi: pranje novca, Konvencija o pranju novca, prevencija, kažnjavanje

Sesija 5: Unutrašnji i vanjski pogled na Mađarsku i Hrvatsku

Proširenje: „najuspješnija“ politika vanjskih odnosa EU?

Dr. Tamara Takács, PhD, viši asistent, Utrecht University School of Law, t.takacs@uu.nl

Proširenje se uobičajeno označava jednom od najuspješnijih, ako ne i najuspješnijom politikom vanjskih odnosa EU. Uspjeh politike ovisi o tome koliko sustavno EU veže državu kandidata za uvjete pristupanja i sama uvažava te vrijednosti. U pripremama pristupnog procesa država srednje i istočne Europe EU je postavila posebna politička, ekonomska, pravna i institucionalna mjerila. Postavljanje i provođenje tih uvjeta pomoglo je također i EU u internoj konsolidaciji i reformi tih vrijednosti. Postoji uzajamna interakcija između demokratizacije, modernizacije i stabilizacije država kandidata za članstvo i EU internih “vrijednosti Unije”.

Ključne riječi: politika proširenja, Copenhagenski kriteriji, temeljna prava

Proširenje EU i prekooceanski odnosi

Anand A. Shah, MA, JD, član Advisory Council member and former Senior Research Associate, Public International Law & Policy Group (PILPG), ashahtx@gmail.com

Unatoč nedavno izraženim strahovima da se EU pretvara u rastuću i rivalsku supersilu, Sjedinjene Američke Države već desetljećima podupiru integracijski proces unutar Europske unije dok je njezino proširenje ujedno i jedna od središnjih preokupacija vanjske politike SAD-a. Podupiranje proširene Europe počiva dva temelja: ekonomskom i strateškom. Uz dodatno tržište za izvoz američkih proizvoda, s novim državama članicama u perspektivi se može nametnuti nužnim restrukturiranje temeljne ekonomske politike EU, poput Zajedničke poljoprivredne politike, a u korist SAD-a. Strateški, proširena Europa širi EU kao “otok (političke) stabilnosti”, i, slično ekonomskom području, pogledi novih država članica nekada mogu više biti u skladu s ciljevima vanjske politike SAD-a. Kako je podrška SAD-a ulasku

Hrvatske nedvojbeno, podrška izražena u pogledu pristupanja Turske polučila je negodovanje država članica.

Ključne riječi: prekooceanski odnosi, NATO, sigurnosna politika, pristupne runde

18. rujna 2010., subota – Znanstveni centar

Sesija 6: Građansko pravo

Panel 1

Pojedini instituti anglosaksonskog procesnog prava u praksi Europskog suda

Prof. dr. László Kecskés, profesor, Katedra za građansko pravo, Pečuh, kecskeslaszlo@ajk.pte.hu

Dr. Kolos Kovács, doktorant, Katedra za građansko pravo, Pečuh, kovacskolos@ajk.pte.hu

Za odgovarajuće funkcioniranje Europske unije nezamjenjiva je harmonizacija prava, odnosno funkcionalni pristup pravnim pravilima koje se u državama članicama međusobno razlikuju. U tom je procesu harmonizacija pravnih instituta anglosaksonskog prava, koji se često koncepcionalno razlikuju od kontinentalnih prava, i približavanje istih pravu Unije, veliki izazov i za zakonodavce i za one koji provode zakone. Rad predstavlja dva anglosaksonska procesnopravna instituta: anti-suit injunction i default judgment – u praksi Europskog suda.

Ključne riječi: Briselski sporazum, Briselska uredba br. 1, Europski sud, anti-suit injunction, freezing order, disclosure order, unless order, default judgment

Implementacija prethodnog postupka u novim državama članicama i iskustva za buduće države članice poput Hrvatske

Tunjica Petrašević, mag.iur., asistent, Katedra ustavnih i političkih znanosti, Osijek, tpetrase@pravos.hr

Autor se u radu bavi analizom implementacije prethodnog postupka u pravnim sustavima novih država članica s posebnim osvrtom na Mađarsku i Sloveniju. Prethodni postupak je glavni mehanizam predviđen čl. 267 UFEU s ciljem ujednačenog tumačenja i primjene europskog prava u svim državama članicama EU. Postoje brojna istraživanja koja se bave analizom

primjene prethodnog postupka na nadnacionalnoj razini pred Europskim sudom. No u tim istraživanjima je zanemaren drugi aspekt ovoga postupka – njegova primjena na nacionalnoj razini pred sudovima država članica. Naime, može postojati idealno osmišljen sustav na nadnacionalnoj razini, ali to ne jamči efikasnost ovoga postupka ukoliko ga nacionalni sudovi izbjegavaju koristiti jer njegova primjena uvelike ovisi o dobroj suradnji nacionalnih sudova s Europskim sudom. Rad će stoga dati komparativan prikaz i analizu implementacije prethodnog postupka u pravnim sustavima država članica EU, ukazati na određene nedostatke i pogreške pri njegovoj primjeni, te će se u konačnici predložiti najprihvatljiviji model implementacije ovoga postupka za RH kao buduću članicu EU.

Ključne riječi: prethodni postupak, nacionalni sudovi država članica, Europska unija, Sud pravde EU

Europska pravosudna suradnja u prekograničnim obiteljskim predmetima

Doc.dr.sc. Mirela Župan, docent, Katedra međunarodno pravnih znanosti, Osijek, mzupan@pravos.hr

Internacionalizacija obiteljskog života pomiče obitelji preko državnih granica. Posljedično, nacionalni pravni poredci postaju nedostatni u adekvatnoj pravosudnoj zaštiti članova obitelji. Brojne međunarodne organizacije ulagale su napore u ustanovljenju pravosudne suradnje u prekograničnim obiteljskim predmetima. Angažman je Europske zajednice u regionalnim razmjerima polučio najintenzivniji razvoj pravosudne suradnje u prekograničnim obiteljskim predmetima ikad! Okosnicu europske pravosudne suradnje u prekograničnim obiteljskim predmetima čini unifikacija međunarodnog privatnog i međunarodnog postupovnog prava. Uspjeh se pripisuje dvjema uredbama: Uredbi Brisel II bis (2003) i Uredbi o uzdržavanju (2009). Autorica elaborira pravnu i političku pozadinu unutrašnjih nadležnosti EU da regulira ovo područje; autorica ukazuje na načelo uzajamnog priznanja kao temelj europskog pravosudnog prostora u kojem se osigurava slobodno kolanje odluka; autorica navodi temeljne komponente pravosudne suradnje u prekograničnim obiteljskim predmetima te daje detaljan pregled ujednačenog prava; uvodi specifičnu klasifikaciju svih relevantnih pravnih izvora te naglašava značaj zaštite ljudskih prava. Autorica napominje da se uz klasične metode međunarodnog privatnog prava suvremena pravosudna suradnja u prekograničnim obiteljskim

predmetima oslanja na mehanizam središnjih tijela i unaprjeđeno sudačko umrežavanje. Relevantne odredbe Uredbe Brisel II bis i Uredbe o uzdržavanju obrađuju se po principu prednosti i nedostataka.

Ključne riječi: europeizacija obiteljskog prava, načelo uzajamnog priznanja, međunarodna nadležnost, priznanje i ovrha, mjerodavno pravo, središnja tijela, sudačko umrežavanje

Hrvatske strepnje i mađarska iskustva u pogledu slobode kretanja radnika

Dr. Erika Kovács, PhD, ravnatelj Instituta za komparativno i europsko radno pravo, Pečuh, dr.erika.kovacs@googlemail.com

Doc.dr.sc. Mario Vinković, docent, Katedra radno-pravnih i socijalnih znanosti, Osijek, mvinkovi@pravos.hr

Sloboda kretanja radnika esencijalni je dio slobode kretanja ljudima kao jedne od četiri temeljne slobode zajedničkog europskog tržišta. Istodobno konstituira temeljno pravo europskih državljana da se slobodno kreću između država članica EU i u mnogome ih razlikuje od ekonomskih imigranata koji na zajedničko tržište penetriraju iz trećih država. Republika Mađarska postala je članicom EU u velikom proširenju 2004. godine pa na području slobode kretanja radnika bilježi značajna iskustva i trendove. Njena susjedna država, Republika Hrvatska, odmakla je u predpristupnim pregovorima te, intenzivno zatvarajući pregovaračka poglavlja vezana uz harmonizaciju nacionalne legislativne s *acquis communautaire*, očekuje punopravno članstvo 2012. ili 2013. godine. Sloboda kretanja radnika u trenutku punopravnog članstva pred Hrvatsku postavlja brojne izazove i sasvim opravdano otvara pitanja utjecaja slobode kretanja na domaće tržište rada, val ekonomskih migracija hrvatskih državljana u ostale članice, kao i priljev drugih državljana EU u Hrvatsku. Za očekivati je da će Hrvatsku, kao relativno malenu zemlju s visokom stopom nezaposlenosti, napustiti značajan dio obrazovanih hrvatskih radnika i tako nastaviti trend koji je započeo u nestabilnim, tranzicijskim i ratnim devedesetim godinama prošloga stoljeća. Iskustva koja na tom polju bilježi Republika Mađarska, kao susjedna zemlja s vlastitim političkim i ekonomskim tranzicijskim ethosom, svakako su značajna te mogu dati odgovore na otvorena pitanja i dvojbe ili poslužiti kao legitiman *potpourri* procjene budućeg stanja.

Ključne riječi: sloboda kretanja radnika, ekonomski migranti, tržište rada, predpristupni pregovori

Panel 2

Višestranačke tužbe i pravna pomoć

Dr. Lilla Király, viši asistent, Katedra građanskog postupovnog prava i pravne sociologije, Pečuh, kiralyli@ajk.pte.hu

Paula Stojčević, mag.iur., asistentica, Katedra građansko-pravnih znanosti, Osijek, pstojcev@pravos.hr

Svrha ovog rada jest prikazati različitost trenutno postojećih instrumenata kolektivne pravne zaštite na području EU i izvan nje. Polazište rada čini pitanje stvarne učinkovitosti postojećih modela kolektivne pravne zaštite u osiguranju pristupa sudu za određenu skupinu pojedinaca čija su prava ugrožena ili povrijeđena od strane iste osobe. Analiza različitih modela (nizozemski, finski, njemački, engleski, mađarski, američki i hrvatski) poslužila je da bismo uočili sličnosti i različitosti, prednosti i nedostatke modela kolektivne pravne zaštite pojedinog pravnog sustava. Također, ispitan je i odnos pravne zaštite i pravne pomoći. Na temelju provedenog istraživanja dolazi se do zaključka da građanski postupak koji se smatrao isključivo dvostranačkim postupkom postaje otvoreniji prihvaćanju kolektivne pravne zaštite. Osnovna prednost višestranačkih postupaka (multi-party litigation) je ne samo mogućnost ekonomičnijeg vođenja postupka i rasterećenje sudova već i olakšan pristup sudu za veliki broj pojedinaca koji samostalno ne bi mogli ostvariti svoja prava. No, da bi kolektivna pravna zaštita dobila još širu primjenu unutar pravnog prostora EU, kao nužna mjera predlaže se harmonizacija postojećih propisa koji reguliraju njezine pojavne oblike unutar pravnih sustava europskih država. Pri tome, neizostavno je i reguliranje pitanja pravne pomoći kojemu se do sada u kontekstu kolektivne pravne zaštite nije pridavala veća pažnja, a svakako je učinkovito sredstvo za razvoj višestranačkih tužbi (multi-party action).

Ključne riječi: višestranačka tužba, udružna tužba, zaštita potrošača, pristup sudu, pravna pomoć

Zaštita potrošača u pravu EU, de lege lata, de lege ferenda

Dr.sc. Dubravka Akšamović, viši asistent, Katedra trgovačkog prava, Osijek, daksamov@pravos.hr

Dr. Mária Márton, asistent, Katedra poslovnog i trgovačkog prava, Pečuh, martonm@ajk.pte.hu

Tekst daje pregled ukupnog razvoja prava o zaštiti potrošača u EU. Zaštita potrošača u pravu EU oblikovala se kroz nekoliko stadija. Započela se formirati kao nusprodukt formiranja unutrašnjeg tržišta, da bi vremenom prerasla u samostalnu politiku, od velike važnosti u kontekstu projekta stvaranja i funkcioniranja unutarnjeg tržišta. Neujednačeni pravni režim u pogledu prava potrošača smatran je jednim od temeljnih prepreka intenziviranju prekogranične trgovine na europskog gospodarskom prostoru, slijedom čega se kroz razne regulatorne i druge mjere tijela EU nastojalo djelovati s ciljem uklanjanja i smanjivanja razlika koje postoje u pogledu reguliranja prava potrošača između država članica. U tome se međutim, samo djelomično uspjelo. Pravo o zaštiti potrošača država članica se i danas, a nakon niza godina i mjera harmonizacije, značajno razlikuje. U radu se analiziraju pravni uzroci i razlozi takva stanja te različite vizije i ideje budućeg razvoja prava o zaštiti potrošača na razini EU. Zaključno se iznose temeljene odrednice prava o zaštiti potrošača u Hrvatskoj.

Ključne riječi: zaštita potrošača, pravo EU, minimalna versus maksimalna harmonizacija, Europska uredba o potrošačkim ugovorima

Europska pravila neprijateljskog preuzimanja

Dr. András Kecskés, asistent, Katedra za ekonomsko i trgovačko pravo Pečuh, kandras@ajk.pte.hu

Zbog izraženog problema sukoba interesa reguliranje preuzimanja jedno je od vrlo važnih i istovremeno vrlo složenih područja odgovornog upravljanja i prava tržišnog natjecanja. To je prepoznala i Europska komisija, te je odlučila izraditi smjernice u interesu osiguravanja jednakih tržišnih uvjeta za sve države članice. Brojni kompromisi i petnaest godina potrebnih za prihvaćanje tih smjernica, izrasli su u poznat primjer lobiranja država članica. Na žalost, lobiranja bi mogla pogoršati djelotvornost zajedničke koncepcije i dovesti do ograničene harmonizacije. Međutim, ne smijemo zaboraviti ni to da brojne odredbe smjernica sadrže značajne inovacije.

Ključne riječi: preuzimanje, jednaki tržišni uvjeti, obvezna ponuda, pravilo neutralnosti, pravilo proboja, opcionalnost, reciprocitet, squeeze-out right, pravo prodaje